Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
[БУ]РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 124 (17247) | 1986 оной май 29, четверг | Сэн 3 мүн.

СОВЕТ ХИЛЭНҮҮДЫЕ САХИН ХАМГААЛАГШАДТА

Хилэ сахигшын үдэртэ зорюулагдажа, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй, СССР-эй КГБ-гэй хилын харуулай сэрэгүүдэй, ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаан май 27-до Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат П. Н. Демичев, сэрэгэй начальнигууд, партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, хилын харуулай сэрэгүүдэй ветеранууд президиумдэ һуугаа.

СССР-эй КГБ-гэй хилын харуулай сэрэгүүдэй начальник— СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшын орлогшо, армиин генерал В. А. Матросов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

* * *

Совет хилэ сахигшадай хүндэлэлдэ май 28-да манай Эхэ ороной ниислэл — баатар-хото Москвада, союзна республикануудай ниислэл хотонуудта, баатар-хотонууд Ленинградта, Волгоградта, Севастопольдо, Одессэдэ, Новороссийскда, Керчьдэ, Тулада, Смоленскдэ, Мурманскда, баатар-хэрэм Брестдэ, мүн Владивостогто, Хабаровскда, Шэтэдэ, Петропавловск-Камчатскида һайндэрэй фейерверк үгтөө.

(ТАСС).

[ҮҺ]АЛУУРИ—УРГАСЫН ҮНДЭҺЭН

[...]МЭЛ БОРОО ШААЯНА

[...]отор ехэ дулаар[...]яа һүниндөө хүй[...] байһанаа һүүлэй [...]соо одоолшье ду[...] дайда ёһотойл [...]эй боложо эхил[...]олые зүбшаһан [...]ы эли бодо но[...]алагдаһан, шииг [...] сабшалангай но[...]дээр гаража бай[...]р эртэ таригда[...]дай ургаса баһал [...]ража захалаа.

[...]үүдхэ хахад соо [...]о газарай хүрь[...]уһатай шииг ной[...]ранай, ногооной[...] нилээд түргэдхэ[...]е газар уһалал[...]урашье зогсооно[...]ээд дулаараадхёо [...]шье гарахал даа, [...]л үйлэдбэрилгын [...]эй нэрэмжэтэ кол[...]эгшын орлогшо [...] хэлэнэ.

[...]хонһоо урагшаа [...] туласа нэм[...]ан дээрэ уһалуу[...] агрегадуудай уһа [...]агтуулан сасажа, [...]атуулан, хэмэл бо[...]айхань харагдана.

[...]ооһото ургамал[...]га дүүрээд, мү[...]аторнууднай гол [...]уза, наран сэсэг, рапс гэхэ мэтэ силосэй ургамалнуудые тариха газарые бэлдэжэ, уһалжа байна. Энэ Гэгээтын уһалууриин һубаг ханаабуудай дэргэдэхи 334 гектар газарай 100 гектартань кукуруза тариха зомди. Мүн үшөө 90 гектартань горох обёос хоёрой холисо хабар эртэ таригдаа һэн. Тиихэдэ үлэгшэ 140 гаран гектартань олон жэлэй ногоон, гол түлэб донник таригданхай. Энэмнай мүнөө жэлдэ түрүүшынгээ ургаса үгэхэ юм. Энэ газарые ДДН-70 түхэлэй хоёр, мүн ДДА-100М түхэлэй нэгэ агрегат уһалжа байна, — гэжэ Иннокентий Данилович саашань хөөрэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид адууһа малаа элбэг ехэ, элдэб янзын, һайн шанартай тэжээлээр хангаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай. Нэгэдэхеэр, тэжээл үйлэдбэрилгые бэеэ дааһан тусхай һалбари болгоод, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха газарые, сабшалан, бэлшээрииие һайжаруулха оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхээ юм. Жэшээнь, мүнөө дүршэлтэй механизатор Н. Г. Суховатиковай хүтэлбэрилдэг энэ отрядта 11 трактор, мүн газар элдүүрилхэ, үрэпэ тариха, үтэгжүүлгэ оруулха, уһалха, ургаса хуряажа абаха бүхы хэрэгтэй техникэ үгтэнхэй.

Хоёрдохёор, нютагай эрхэ байдалда эгээл ехэ ургаса үгэдэг витамин, белок ехэтэй ургамалнуудые тариха, илангаяа кукуруза болон олон жэлэй ногоое уһалагдадаг газарта тарижа, найдамтай ургаса абаха хэмжээнүүдые бэелүүлээ.

— Мүнөө үедэ уһалууримнай эгээл шухала болоод байна. Илангаяа донник болон хабар эртэ таригдаһан обёос горох хоёрой ургасые һайнаар уһалха, хүрьһыень шииг нойтоор хүсэд хангаха гэжэ бүхы шадалаараа оролдонобди. Үдэрэй хоол барихаяашье гэртээ ошоногүйбди, эндээ эдеэлнэбди, һүни орой болотор агрегадаа хүдэлгэнэбди. Юуб гэхэдэ, эндэхи зарим ургасань июлиин эхеэр сабшагдажа, хуряагдажа, АВМ агрегадаар витаминтай ногооной гурил татагдаха, һаалиин малда зундаа нэмэлтэ тэжээл болгогдон эдюулэгдэхэ, — гэжэ газар уһалагшадай дунда ахалагша механизатор Валерий Тубанов хэлэнэ.

Тэрэ ажахынгаа дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд Александр Якимов, Владимир Ганжуров гэгшэдтэй хамта уһалууриин эндэхи гурбан агрегадые һаадгүйгөөр хүдэлгэдэг юм.

— Энэ звено Гэгээтын уһалууриин һубаг ханаабуудай дэргэдэхи 330 гаран гектар газарые бүхэли зундаа хэрэгтэй соонь уһалжа, үндэр баян ургаса абаха арга олгохо ёһотой юм. Нёдондо эндэхи уһалагдадаг газарһаа гектарай 250 центнер кукурузын ногоон намаа абтаа һэн. Байгша ондо адагынь гектарай 300 центнер ургаса хуряаха арга бии. Мүн эдэнэр эндэ дүтэ таригдаха 50 гектар куузикугай, 5 гектар огородой газарые уһалжа байна. Тиихэдэ луговодуудай 5 звено сабшалан баһал түлэг ундалуулна. Үнинэй сабшаланшад И. Г. Ощепков, Ф. Н. Елисеев, М. К. Брыков гэгшэд илангаяа оролдосотойгоор хүдэлнэ, — гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо И. Д. Брыль хэлээ һэн.

Бүхы ургамалнуудые саг соонь, шанартайгаар таряад, шииг нойтоор һайса хангаад, зүбөөр харууһалаад байхада, найдамтай һайн ургаса абтаха гэжэ эндэхид мэдэнэ. Тиимэһээл тэрээндээ бүхы хүсэеэ зорюулжа хүдэлнэ гээшэ.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: колхозой газар уһалдаг звеногой механизатор Владимир Ганжуров, эндэ хүдэлжэ байгаа механизаторнуудай ахалагшань Валерий Тубанов.

Авторай фото.

Зэдын район.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ҺУУЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ ТАСС

М. С. Горбачев Социалис Арадай Ливиин Араб Джамахириин революционно хүтэлбэриин гэшүүн А. С. Джеллудтай май 27-до уулзаба.

СНЛАД-ай хүтэлбэрилэгшэ М. Каддафиин эльгээһэн бэшэгые А. С. Джеллуд М. С. Горбачевто барюулһан байгаа.

Ливиин революциин үнэн зүб хэрэгые, мүн али бүхы добтолгонуудта эсэргүүсэн, тэдэнэй түйлалтануудые аршалан хамгаалхаар Ливиин хүтэлбэрилэгшэдэй шиидэнхэй байһые дэмжэхэ талаар Советскэ Союзай хэлбэришэгүй хараа бодолтой байһаниинь батадхагдаа.

Ливидэ эсэргүү зэбсэгтэ добтолгоһоо эб найрамдалай, национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй, илангаяа бүхы араб гүрэнүүдэй хэхэ ёһотой тобшололнуудта М. С. Горбачев, А. С. Джеллуд анхаралаа хандуулба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков А. С. Джеллуд хоёрой хоорондо хөөрэлдөөнүүд Кремль соо болобо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин, мүн А. С. Джеллудтай сугтаа ябаһан Ливиин тусхай тушаалтад хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсаһан байгаа.

Али алинда ашатай туһатай, үрэ түгэс холбооной хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһые хоёр тала тэмдэглэхэдээ, тэрэниие саашадань үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа батална.

США-гай захиргаанай дай жүрөөдэһэн эзэрхэг түримхэй политикаһаа, бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдтэ өөһэдынгөө һанал бодолые баадхаха гэһэн тэрэнэй һэдэлгэнүүдһээ уламжалан, улам орёо түгшүүрилтэй боложо байһан уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа дэлгэрэнгыгээр хэлсэһэн байгаа.

Эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааһан байдалай түлөө, дулдыданги бэшэ байдалтай гүрэнүүдые американ сэрэгэйхидэй хүсөөрөө хашаха харшалха политикада эсэргүү тэмсэлдэнь Ливиин арадта сэдьхэл бодолой-политическэ болон бусад туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ байһанайнь түлөө А. С. Джеллуд Советскэ Союзда гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ.

Хүндэтэ айлшанай хүндэлэлдэ СССР-эй правительство Кремль соо сайлалга хээ.

Хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн сайлалгын үедэ нүхэд Н. И. Рыжков, А. С. Джеллуд тобшо үгэнүүдые хэлэбэ.

А. С. Джеллуд В. И. Ленинэй Мавзолейдэ хүрэжэ, венок табяа, Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ мүн лэ венок табигдаһан байгаа.

(ТАСС).

ЭРДЭМТЭДЭЙ ДАЙНДА ЭСЭРГҮҮ ХУРАЛДААН

Һандаргахы асари ехэ хүсэтэй буу зэбсэгүүд үргэнөөр бүтээгдэн гаргагдажа, мүнөө бүхы дэлхэйн хүн зондо аюул тохёолдуулжа байна. Ядерна буу зэбсэгүүдэй түйлай ехэ аюултай байһые эрдэмтэд илангаяа һайнаар ойлгоно. Эб найрамдалай ба дайнай аюулые зайсуулан саралгын асуудалнуудаар май 27-до Москвада нээгдэһэн эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференцидэ хабаадагшад дайн дажарта эсэргүү хүдэлөө улам бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлнэ.

СССР-эй Наукануудай академиин хүтэлбэрилэгшэд, гадаадын элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, уласхоорондын научна эмхинүүдэй түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик П. Н. Федосеев конференциие нээгээ. Эб найрамдалай уласхоорондын жэл гэжэ соносхогдоһон байгша ондо Советскэ Союз эб найрамдалта ехэ үүсхэлнүүдые гаргаһан, ябуулгануудые бэелүүлһэн байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон, удаань КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин үгэнүүд соо хүгжөөгдэһэн уласхоорондын аюулгүй байдалай үргэн ехэ программа ядерна зэбсэгүүдые, бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые 2000 он хүрэтэрхи үедэ усадхахые хараална.

СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик А. П. Александров дайнда эсэргүү эрдэмтэдэй хуралдаанда хабаадагшадай урда оролто үгэ хэлэбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалга, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалые хангалга эб найрамдалай найдамтай үндэһэ һуури табиха байна гэжэ тэрэ тэмдэглэв. Таһалгаряагүй орёо һайн болгогдожо байһан техническэ түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд сэрэгэй булюу байдалые хангажа шадахагүй, ядерна дайнда илалта олгохогүй байна. Гэбэшье эдэ бүгэдэ стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргэжэ, хинагдан шалгагдахагүй, тэхэрюулэшэгүй хойшолонгуудтай алдуу эндүүнүүдэй гаралгые улам үргэдхэнэ. Хүн түрэлтэн гэнтын аюул усалай барянда үлэхэ ёһогүй, тиимэһээ дэлхэй дээрэ тохёолдуулагдажа байһан аюулые зайсуулха, сараха ёһотой.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин «XXI зуун жэл болотор дэлхэй дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые үгы хэхын түлөө» элидхэл хэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалгые үрэ түгэсөөр хүдэлмэрилхэ хүсэлэнгые тэрэ дамжуулһан байгаа. Хэзээдэшье общество дотор эрдэм ухаан иимэ асари ехэ үүргэ дүүргэжэ байгаагүй юм. Хүгжэлтэ дэбжэлтын хуби заяан, бодото дээрээ хүн түрэлтэнэй ажамидарал болон хосоролгын асуудалнууд хэзээдэшье эрдэм ухаанһаа иимэ ехээр дулдыдажа байгаагүй юм гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Байгаалиин нюусануудые шэнжэлэн тайлбарилха талаар, мүн эрдэм ухаанай түйлалтануудые ухаан бодолгүйгөөр хэрэглэлгэһээ хүн түрэлтэниие аршалан абархын, илангаяа дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые гаргалгада эрдэмтэдэй айхабтар ехэ хубитаяа оруулжа байһыень манай партиин, манай ороной хүтэлбэрилэгшэд үндэрөөр сэгнэнэ.

Энэ зуун жэлэй һүүл болотор ядерна буу зэбсэгһээ дэлхэйе аршалан абаралгын программа манай ороной табиһанда совет хүнүүд сэдьхэлээ ханана, омогорхохо ёһоороол омогорхоно.

Шэнэ совет дурадхалнуудай түүхэтэ удха шанар эли бодо. Эдэ дурадхалнууд бэелүүлэгдэхэ аргатай. Ушарынь юуб гэхэдэ, Советскэ Союз нэгэ талаһаа ямар бэ даа булюу байдалтай болохые хүсэнэгүй, эдэ бүгэдэ гансал манай ороной, манай союзнигуудай болон ханинарай бэшэ, харин США-гай, НАТО-гай оронуудай, бүхы дэлхэйн арадуудай үндэһэн аша туһада харюусана бшуу.

Рейганэй захиргаанай бэелүүлжэ байһан «стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэл» гэдэг программа амгалан тайбан байдалда, сэрэгэй стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүридэ аюул тохёолдуулна. Энэнь гансал американ талада булюу байдал олгохо зорилготой юм.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев болон президент Р. Рейганэй Женевэдэ болоһон уулзалгын дүнгүүд тухай, А. Ф. Добрынин тогтожо хэлэхэдээ, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдэй бодото тодорхой үгэеэ ойлголсолгонуудта бэелүүлэгдэхын тула Советскэ Союз өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэдэг байгаа, саашадаашье хэхэ юм гэжэ тэмдэглээ. Зүгөөр Рейганэй захиргаан иимэ һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлдэ ямаршье харюу үгөөгүй байһаар.

Уласхоорондын аюулгүй байдалые, дайн болон эб найрамдалай асуудалнуудые, буу зэбсэгүүдые хуряалгые шиидхэхэ хэрэгтэ дэлхэйн эрдэмтэд ехэ юумэ хэхэ аргатай.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха талаар совет эрдэм наука, эрдэмтэд, асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ байна.

Ядерна дайнда эсэргүү тэмсэлдэ элдэб оронуудай эрдэмтэдэй харилсаанай һүүлэй жэлнүүдтэ улам бэхижэжэ байһые онсо шухала удха шанартай гэжэ тоолонобди гээд элидхэлшэ түгэсхэлдөө хэлэбэ.

Иигэжэ эрдэмтэд хүн түрэлтэнэй ажамидархын түлөө, тэдэнэй зол жаргалай түлөө, гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлэй манлайда ябаха аабза гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлнэбди.

Һүүлээрнь ООН-ой Генеральна секретарь Перес де Куэльяр болон ЮНЕСКО-гэй генеральна директор А. М. М'Боугай конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн тусхай бэшэгүүд соносхогдон уншагдаа. Польшын Наукануудай академиин Президент Я. Костшевский конференцидэ хабаадагшадые амаршалан үгэ хэлэбэ.

Совет эрдэмтэдэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, академик Е. П. Велихов эб найрамдалые хамгаалха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар совет эрдэмтэдэй комитедэй ажал ябуулга, хүдэлмэриин хараа түсэбүүд тухай тоосоо хэбэ.

Эб найрамдалые хамгаалха талаар совет эрдэмтэдэй комитедэй гурбан жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэри тухай, замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулан сараха тухай асуудалнуудта тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байгаа.

ООН-ой соносхоһоной ёһоор, Эб найрамдалай уласхоорондын жэл гэжэ соносхогдоһон байгша оной манай ороной дурадхаһан хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулһаа сүлөөлэлгын программаар эхилһэниинь гайхамшаг лэ гэжэ эрдэмтэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Энэ программа совет эрдэмтэдэй комитедэй саашанхи ажал ябуулгые гол түлэб тодорхойлхо байна.

Конференци дээрэ секционно заседани эхилбэ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые зайсуулха, ядерна дайе сараха, буу зэбсэгүүдые хуряаха, хүгжэлтэ дэбжэлтые хангаха үргэн ехэ асуудалнуудые тэндэ зүбшэн хэлсэнэ.

(ТАСС).

СССР-тэ ЕРЭЭ

Араб социалис һэргээлгын партиин (ПАСВ) хүтэлбэриин гэшүүн, САР-ай Вице-Президент А. Х. Хаддам совет хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр май 27-до Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие угтаа. (ТАСС).

[...]ОР, ҺУНИГҮЙ...

[...]ор хүйтэн, һалхитай байжа, сабшалан, бэлшээ[...]ой гараса муу байгаа. Тиин Түнхэнэй районой [...]лозой Далахайн, Хужарай отделенинүүдэй луго[...]раа уһалха хүдэлмэрее хабарай эхинһээ эмхи[...]лаа юм. Мүн хүбхэнтэһэн сабшалан борнойлхо, [...]соолохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа.

[...]олохон луговодууд жэл бүхэндэ үбһэ ногооной [...]баян ургаса хуряана. Тодорхойлбол, байгша он[...]уриһөө дунда зэргээр 25 центнерһээ бага бэшэ [...]жа абаха зорилго харааланхай. Уялгаяа ураг[...]дүүргэхын түлөө тэдэнэр шармайн оролдоно.

Т. ЦЫДЫПОВА.

ТҮСЭБЭЙ ЁҺООР

Газарай үрэжэл һайжаруулха талаар район соо соносхогдоһон гурбан һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэрее һайнаар түсэблэһэн Хурамхаанай районой Гааргын совхозой луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ газараа ундалуулжа тухагүй. Байгша ондо газар таряалангай, сабшалан, бэлшээриин үрэжэл һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхын тула ажахын луговодуудай звенонууд, мүн ургаса ургуулагшад хабартаа горитойхон хүдэлмэри хэһэн байна. Жэшээлбэл, Дамба Жигжитов, Пунсэк Тыхеев гэгшэд 45 гектарта 92 тонно шэбхэ гаргажа тараагаа. Тиихэдэ 100 гаран гектарай сабшалан нэгэ дахин уһалагдаа.

Н. ДАМБАЕВ.

[ПР]ОМЫШЛЕННОСТЬ

[...]ой түсэбые бол[...]рид дүүргэхын [...] үүсхэлнүүд рес[...]ромышленна пред[...]та мүндэлнэ. [...]зүйтэй. Юуб гэ[...]ээ хоёрдохи квар[...] дүнгүүд түйлаг[...]онһээ гол түлэб [...]ой түсэбэй «хуби [...]ыдөө шиидхэгдэ[...] Жэшээлбэл, Улаан[...]н сэмбын комби[...]алгын аппарадуу[...]ор В. Д. Цыбгу[...]жэлэй даабариие [...]соо», нооһо ил[...]. П. Аберовагай [...]эг бригадын, мүн [...]шэ В. В. Федо[...]үсэбтэ табан жэ[...]эн жэл соо» гэ[...]нүүдые комбинат [...]гахадань, түрүү [...]гшэд дэмжээ.

[...] апрель һарада [...]одукци үйлэдбэ[...] 101,1, продукци [...]олон ажалай бү[...]аар түсэбүүд тус [...]б, 101,4 процент[...]ээ. Союзна мэ[...]ышленность план[...]ар хүдэлжэ га[...]дай АССР-эй мэ[...]ромышленностиие [...]дэ, Нютагай, Тү[...]ромышленностиин, [...]н министерствын [...]уудые дурдал[...]

Республикын хото, районуудаар абаад харабал, ниислэл хотын Советскэ, Железнодорожно районуудай предприятинууд ажалай бүтээсын талаар түсэбөө дүүргээгүй гэжэ элирбэ. Апрель һарада бирагүй хүдэлжэ гараһан районууд сооһоо нэн түрүүлэн Хяагтын районие дурдамаар байна. Продукци худалдаха түсэб 92,9, товарна продукци үйлэдбэрилхэ болон ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүд оройдоол 98,0, 97,6 процент дүүргэгдээ. Хэрбээ Хяагтын плавикова-шпадай руднигай жэлэй эхинһээ нэгэ жэгдэ хүдэлөө һаань, Харанхын холимол тэжээлэй, Хяагтын хилээмэнэй, пивын заводуудай гол дүнгүүд тус тустаа 60, 90, 80 гаран процентдэ хүрэнэ. Тиихэдэ Сүхын арһанай заводой коллектив түрүүшын кварталай туршада үйлэдбэриин арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ шадаагүй һаа, үнгэрһэн апрель һарын эсэстэ Статистическэ управленидэ урмашамаар мэдээсэлнүүдые эльгээгээ.!

Эрид хубилалтануудай хаһые бодотоор сэгнэжэ, тодорхой тобшолол хээгүй газарта гээгдэлдэ орохо ябадал үзэгдэнэ бшуу. Онсолбол, Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин районуудта түсэб дүүргэхын түлөө хэмжээнүүд саг болзортоо абтанагүй гэжэ һанахаар. Эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриие эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулха гэжэ партиин XXVII съезд дээрэ заагдаа һэн. Эдэ районуудай гол предприятинуудта һэльбэн шэнэлэлгын, шэнээр зэбсэгжүүлгын хүдэлмэри анхан хараалагдаһанай ёһоор, комплексноор ябуулагданагүй. Сэлэнгын районой, тэрэ тоодо Гусиноозерск хотын промышленность гээгдэлһээ гараба. Хэрбээ нэгэдэхи кварталай туршада түсэбэйнгөө «хилэдэ» 10—20 процент шахуу хүрэдэггүй һаа, мүнөө түсэбөө 5—10 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Хадын орёо эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан «Гусиноозерская» шахтын коллектив урдахи гурбан һарын туршада продукци худалдаха, товарна продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсын талаар түсэбүүдээ оройдоол 64,4, 62,7, 64,7 процент дүүргэһэн һаа, апрель һарада тус тустань 117,4, 80,7, 83,6 процентдэ хүргэбэ. Хүсэд бэшэшье һаа, урагшаа алхамууд хэгдэбэ бшуу. Тиихэдэ Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхайнхид шангаханаар ажаллажа, түсэб дүүргэлтын замда оробо.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

Үйлэдбэри хүтэлбэрилгын, ажахы зүбөөр эрхилэлгын жолооё 1986 оной эхинһээ шангаар адхаһан Зэдын комбинадай, Цинниканай приискын, Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай, «Забайкаллес» нэгэдэлэй, «Теплоприбор» болон локомотив-вагон заһабарилгын заводуудай коллективүүд экономическа ургалтын гол нөөсэнүүдые шадамар бэрхээр хэрэглэнэ.

Архидалга болон алкоголизмые усадхаха талаар хэмжээнүүдэй абтажа байһан сагта Кабанскын, Үнэгэтэйн, Түнхэнэй үрэ жэмэс буйлуулдаг заводуудай бүтээсэтэйгээр ажаллаһаниинь һайшаалтай. Гэбэшье һэрюун унда гаргадаг заводойхид продукци худалдаха түсэбөө түрүүшын кварталда оройдоол 47,9, апрель һарада 53,3 процентдэ хүргөө.

Январь—апрелиин хугасаада хэлсээтэ уялгануудай ёһоор продукци эльгээхэ түсэб республика дотор бүхыдөө 97,9 процент дүүргэгдээ.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон республикымнай колхоз, совхозуудай таряашад, механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ ороoһото болон тэжээлэй ургамалнуудаа, хартаабхаяа агротехническэ эгээл таарамжатай хаһа сагта тариха гэжэ оролдожо ябана. Олохон ажахынуудай звено, бригаданууд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэһээ гадна, эршэмтэй түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэнэ.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэлэй ёһоор республикын колхоз, совхозууд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 706.880 гектарта ороoһото, тэжээлэй болон бусад ургамалнуудые тариха даабаритай аад, май 26-най байдалаар дүн хамта 487,7 мянган гектарта тарилга хээ гэхэ гү, али түсэб 69 процентдэ хүргэгдөө. Түнхэнэй, Прибайкалиин, Кабанскын районууд тарилга хэхэ даабаряа 80—97 процентдэ хүргэжэ, харюусалгатай хүдэлмэрее түгэсхэхэ дүтэлөө. Харин Баунтын, Ивалгын, Зэдын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын районуудай таряашад түсэбөө оройдоол 53—56 процентдэ хүргөө, нёдондонойхитой сасуулхада, дүнгүүдынь нилээд доошоо байха юм.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Байгша ондо республикын ажахынууд бүхыдөө 427.3 мянган гектарта ороoһото ургамалнуудые тариха бэйбал, мүнөө тэрэнэйнгээ 90 процентынь тариба. Эндэ Түнхэнэй, Яруунын районууд хараалһан түсэбөө амжалтатай бэелүүлһэн байна. Республика дотор шэниисэ тариха даабари 106 процент бэелүүлэгдэбэ. Зэдын, Ивалгын, Захааминай районуудай механизаторнууд түсэбөө дүүргээгүй. .

Хара таряа тариха талаар Яруунын, Загарайн, Ивалгын, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Хориин районууд даабаряа үлүүлһэн байна. Обёос тарилгаар Захааминай район түсэбөө үлүүлэнхэй. Тусхайлбал, эдэнэр 2421 гектарта энэ культурые тариха байһан аад, тэрэнээ 2770 гектарта хүргөө.

Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозууд 20132 гектарта ешмээн тарижа, түсэбөө 69 процент дүүргэбэ. Захааминай, Прибайкалиин, Яруунын, Сэлэнгын районууд даабаряа үлүүлһэн байха юм.

Гэршүүхэ — ехэл сэнтэй ургамал. Тэрэниие байгша ондо 2248 гектарта тариха аад, мүнөө оройдоол хоёр район энэ ургамал тарижа, 110 гектарта хүргэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын хартаабхашад хартаабха һуулгаха хүдэлмэрее үргэнөөр ябуулна. Ивалгын районой түсэбөө 102 процент дүүргээд байхадань, Яруунын, Баргажанай, Хурамхаанай районуудай ажахынууд хартаабхаяа һая тарижа эхилэнхэй. Иимэ байдал юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, өөһэдын үрэһэгүй байһанһаа дулдыдаа.

Һаянай газаа дулаараадхихадань, колхоз, совхозуудай огородой эдеэ ургуулагшад овощ тариха ажалаа эхилһэн байна. Загарайн, Прибайкалиин, Ивалгын районуудта овощ тарилга үргэнөөр ябуулагдана.

Малай шэмэтэ тэжээл болгогдохо силосэй ургамалнуудые тарилга баһал үргэн дэлисэтэйгээр эрхилэгдэнэ. Мүнөө хаа хаанагүй кукуруза тарилга түлэг дундаа ябуулагдана. Һүүлэй мэдээгээр Захааминай, Хурамхаанай, Бэшүүрэй районуудта кукуруза тариха түсэбүүдынь 60—94 процентдэ хүргэгдэнхэй. Гэхэтэй хамта Хориин район ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Бүхыдөө 500 гектарта тарилга хэгдэхэ аад, энэ хүдэлмэри һаянайл эхилэгдээ. Тэрэшэлэн Түнхэнэй, Сэлэнгын, Баргажанай районууд силос болгогдохо ургамалнуудые тарилгые унжагайрууланхай.

Рапс ургамалай сэнтэйень һайн ойлгоһон ажахынуудай таряашад байгша ондо малдаа энэ тэжээл горитойгоор ургуулжа бэлэдхэхые оролдоно. Мүнөө республика дотор 2487 гектарта рапс таригдаад байна.

Байгша ондо республикымнай колхоз, совхозууд бүхыдөө 11404 гектарта олон жэлэй ногоо тариха түсэб харааланхай. Тиин мүнөө 1213 гектар дээрэ шэмэ шанар ехэтэй олон жэлэй ногоон таригдаад байна. Гансал Сэлэнгын район олон жэлэй ногоо тариха түсэбөө дүүргэнхэй.

Удахагүй зунай эхин һара гарахань. Үнэтэ сагаа гээнгүй ерэхэ ургасын бата найдамтай үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, таряашад бүхы һанал бодолоо, арга боломжоёо зорюулха болоно.

АРБАН ХОНОГООР УРИДШАЛХАНЬ

Үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эрид дээшэлүүлжэ байгша табан жэлэй даабарие болзорhоонь урид дүүргэхын тула хүүргэ баригшад 53-дахи отрядай хүдэлмэришэд hайнаа оролдоно. Эдэнэр БАМ-ай ехэшье, багашье хүүргэнүүдые богони сагай туршада эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха зорилготойгоор дундаа мүрысэнэ. hаяшаг Хойто-Байгалай Кичеро гол дээгүүр 200 метр ута хүүргын барилга болзорhоонь урид дүүргэжэ, саг ашаглалтада тушааба. Янчукен, Ангоя болон бусад гол, горход дээгүүр хүүргэнүүдые бариха даабаряа мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

«Мостострой-9» трестын коллектив дотор дэлгэрhэн мүрысөөндэ эдэнэр ходоодо шалгаржа, дамжуулгын Улаан тугаар, мүнгэн шангаар ходол урмашуулагдадаг юм. Тус коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари 140 процент дүүргэhэнэйнгээ түлөө КПСС-эй Северобайкальскын горкомой, горгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа hэн. Дүрбэн hарынгаа даабариhаа гадуур 270 мянган түхэригэй барилга хэжэ амжалтаяа арьбадхаа.

— Коллективнай байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари 10 хоногоор урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Бидэ үгэдөө хүрэхэл байхабди,— гэжэ хүүргэ баригшадай 53-дахи отрядай начальник Л. Н. Блонский мэдүүлбэ.

С. АКИМОВА.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

Урда жэлнүүдтэ Бага-Наринай hү hаалиин фермэ ажахы соогоо, мүн районой дотороошье социалис мүрысөөндэ нилээд хойгуур hуури эзэлжэ ябадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо фермын коллектив үнеэн бүриhөө дундаа зэргээр оролдоод 1428 килограмм hү hаажа, района соохи бүхы 28 фермэнүүдэй дундаhаа эгээл ахир бага үрэ дүн түйлагшадай тоодо ороо бэлэй.

Байгша оной эхээр манай колхозой түгал, бурууну дые түргэнөөр түлжүүлхэ, шагнан таргалуулха ажахынуу риhэн продукциингаа эсэсэй дүнгөөр эсэсэй тоосоо хэжэ, гол түлөөhэ абаха гуримда орообди.

Эдэ бүгэдын аша үрэ, hайн нүлөөн эли бодо харагдажа эхилээ. Фермэ байгша оной нэгэдэхи кварталда 600 центнер hү абаха түсэбтэй аад, тэрэнээ 913 центнерээ хүргэжэ, түрүүшынгээ горитой амжалта түйлаа hэн. Мүнөө сагаан эдээ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худэлдэхэ түсэбөө хахад жэлэй болзорhоо холо урид дүүргэжэ эргатай болонхойбди. Үнгэрhэн жэлдэ фермын олон-

БУЛТАДАА ОРОЛДООД БАЙХАДАА

хоорондын комплексын эмхидхэгдэхэдэ, үнеэдэймнай тоо үсөөлэгдэжэ, минии мал адуулагшаар хүдэлжэ байhан Гэгээтын фермэ үгы болгогдоо hэн. Тэрэ үедэ колхозой правлени, партком Бага-Наринай фермые даажа аба гэжэ намда дурадхаhан юм. Түрүүшээр бага зэргэ арсаадшье үзөөб.

—Хүдэлжэ шадахат. Фермын ажалыешье hайн мэдэхэ байнат. Анханhаа үнэн сэхэ, урагшаа hанаатай, бүхы юумэндэ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, эдэбхитэй хүн гэжэ зон танние hайн мэдэхэ байна. Коллектив танда этигэхэ, үгыетнай дуулаха ёhотой. Бүхы хэрэгтэй туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэбди,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Л. С. Мадагуев хэлэбэ.

Түбхын түрүүн тохёолдоhон байдал тухай бүхы хүн зоноороо hайнаар хөөрэлдэжэ, юундэ ходо гээгдэжэ ябанабибди, ажалдамнай юун hаад хэнэб, юун дуталданаб гэжэ бии байhан шалтагаануудые элирүүлхэ гэжэ оролдообди.

Хэнэйшье мэдэhээр коллективэй ажалай үрэ дүнгүүд гол түлэб хүнүүдэй хүдэлмэридөө ямараар хандадагhаа, тэдэнэй журамhаань нилээд дулдыдадаг ааб даа. Тиимэhээ элдэб эсын шалтагаан дурдаад, архидаад, ажалдаа гарадаггүй, хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг, хүмүүжүүлгэдэ дабагдадаггүй зарим хүнүүдтэй хахасаха баатай болообди. Бүхы талаhаань хаража, hаалишанаар хүдэлхэ үнэн зүрхэнhөө дуратай, харюусалга ехэтэй хүнүүдые шэлэжэ абаабди.

Илангаяа коллектив соогоо социалис мүрысөө ёhын тэдысэ бэшэ, харин бодото үрэ гарахаар, хүнүүдэй эрмэлзэлые бадаруулхаар эмхидхэхэ гэжэ оролдообди. Тэрэшэлэн хамтынгаа хүсөөр фермын малай байра соохиие, газаагуурхиие гуримтай сэбэр болгожо, улаан булангаа зохидоор шэмэглээд, харуулан ойлгуулха хэрэгсэл, дүн харуулгын самбар, социалис мүрысөөнэй экран гэхэ мэтые хуу hэргээгээ, шэнэлээбди.

Эгээл шухала юумэн гэхэдэ, колхозой ахамад экономист В. Д. Чойнзонов түрүүтэй түсэблэлгын-экономическа таhагайхидай туhаламжаар коллективтээ хамтын подряд нэбтэрүүлжэ, ажалай саг зуурын түлөөhэ аванс абаад, үйлэдбэ-

хи hаалишад мүрысөөндэ эгээл hүүлшын hууринуудые эзэлжэ ябаhан аад, мүнөө жэлэй үнгэрhэн табан hарада манай түрүүшүүл Галина Гомбоевна Галданова, Галина Самбуевна Цыремпилова гэгшэд үнеэн бүриhөө тус тустаа 1250—1300 килограмм hү hаажа, ажахынгаа суута Булагай фермын эрхим hаалишад Н. Ф. Баландина, Л. Ф. Нагаева, А. В. Чулкова гэгшэдhээ багахал гээгдэжэ ябана. Мүн манда түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлжэ байhан hаалишад М. Ч. Чагдурова, Т. В. Арабжаева гэгшэд районой соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ нилээд дээгүүр hуури эзэлнэ.

Үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ, илангаяа март, апрель hарада hү ехэ hаагаабди. Бүхы 150 үнеэдэй тус бүриhөөнь дунда зэргээр үдэрэй 7,3—7,5 килограмм hүн hаагдаhан байна. Тиихэдэ hаамхай үнеэн бүхэнhөө үдэрэй 8,8—9 килограмм hүн hаагдаа. Эндэ тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэрилэгшэд В. Д. Суетин, С. Д. Ганжуров гэгшэд ехэ хубита оруулаа гэжэ тэмдэглэхээр. Үбэлэй үедэ үнеэн бүхэндэ үдэрэй 20 килограмм силос, хэршэгдэhэн, талха таряа, элдэб минеральна зүйлнүүдые холижо эhээhэн hолоомо, шэнгэн бурдууг садатарнь эдюулдэг байгаабди.

Мүнөө малай зунай бэлшээридэ гаргагдаад байхада hү hаалияа заахашье доошолуулхагүй, ойрын үдэрнүүдтэ үшөө дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Үнеэдые үдэр hүнигүй hайнаар адуулхаhаа гадна, буйлуулhан талха таряанай зүйл, бурдууг, силос эдюулжэ hаанабди.

Зургаан hаалишадhаа, гурбан мал адуулагшадhаа бүридэhэн манай эбтэй зетэй коллектив ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые үшөөл дээшэлүүлхэ, улам эдэбхитэйгээр, эршэтэй шангаар мүрысэн ажаллажа, энэ жэлдэ түрүүшынхеэ үнеэн бүриhөө 2200 килограммhаа багa бэшэ hү hаахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидэнхэй. Ондоогоор хэлэбэл, үнеэн бүхэнэй hаамые үнгэрhэн жэлэйхиhээ 700 гаран килограммаар ехэ болгохо ёhотой байнабди.

Г. КОЛЕСНИКОВ,
Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бага-Наринай фермые даагша.

УРМАШУУЛХАДА — УРАГШАТАЙ

Гушан жэлдэ барилгада хүдэлнэб. Гэбэшье хамсы шуун ажалладаг халуун хаhам үнгэрөө, «наhан ошоо, наран ороо» гэхэ аргамгүй. Олдоhон дүршэл, арга шадабари бии ааб даа. Прибор бүтээлгын заводые, технологическа институдай байшангуудые, 47-дохи кварталда байрын гэрнүүдые болон бусад шухала объектнүүдэй барилгада хабаадалсаhан хүм. Буряадай гүрэнэй академическэ театрай байшангые бодхоолсоhоной түлөө манай 1-дэхи СМУ-гай 4 хүдэлмэришэд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангай лауреадууд болоhон юм. Тэрэ тоодо би оролсооб. Үшөө тиихэдэ плиточник И. Ф. Шангин, гэр доторой хүдэлмэри хэдэг Л. М. Еремеева, участогай начальник А. П. Бородин гэгшэд иимэ үндэр шагналда хүртөө hэн. Коллективнай хамтын нэгэ хүсэлтэйгөөр, нэгэн hаналтайгаар хүдэлжэ гараа. Байшангай архитектурна гоё hайхан түхэлые харуулжа шадахаа шанарта хүргэхэ, барилга болзортонь түгэсхэхэ гэhэн зорилго сүм бэелүүлэгдэhэн юм.

Энэ амжалта тушаа тогтоходоо, хэдэн бодолдо эзэлэгдэнэб. Мүнөө партиин XXVII съезд дээрэ хүрдадхалгын хараа шугам баталагдаба гээшэ. Иимэ үндэр хэмжээндэ хүрэхөөр хүдэлхэ арга боломжонууд бии гээшэ гү? Гүйсэд бии гээд баталха байнаб. Юуб гэхэдэ, онсо шухаг объектнүүд дээрэ шадал шандааhаа туршажа үзэhэн гээшэбди. Теэд онсо шухаг, юрын гэжэ барилгануудаа хубаарилаад, ондо ондоогоор хандана гэжэ hаналтагүй. Хандалгамнай нэгэн адли, харин хангалгамнай ондоо юм. Театрай байшан барихадаа, үдэр бүри хэрэгтэй материалнуудаар хангагданхай байдаг hэмди. Мүрысөөнэй эршэ дэлисэнь шанга hэн.

Участогай начальник, мастер, бригадир тушаалтай зон хангалгын асуудалнуудаар ехэнхидээ «гэнжэлүүлшоод» байхадаа, ажалай эмхидхэлдэ үнэнхэ сэдьхэлээ табихань бэрхэтэй болодог шуу. Ямар нэгэн материалай дуталдаа hаа, ажалайнгаа үедэ гараа хабсараад hууха саг гарана ха юм. Партиин съезд дээрэ барилгын трестнүүдэй материально-техническэ баазыень бэхижүүлхэ тухай тон зүбөөр хэлэгдэнхэй. Энэ талаар манда ооhэдынь промышленна бааза байгуулагдажа байнхай. Тиихэдэ ехэнхи хүсэеэ одоошье мүрысөө эмхидхэлгэдэ зорюулхабди. Манай 1-дэхи СМУ-гай 5 бригада Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай хүдэлмэришэдтэ 157 квартиратай байрын гэр барина. Онсолбол, П. Г. Левантуевай хүтэлбэрилдэг шулуушадай (би энэ бригадын бүридэлдэ оронob), В. Ф. Гребенщиковэй ударидадаг модошо дархашуулай, М. Н. Хлыстова, Л. М. Еремеева, В. Г. Романова гэгшэдэй толгойлдог штукатур-шэрдэгшэдэй бригаданууд эндэ хүдэлнэ.

Минии хүдэлдэг бригадада үйлэдбэриин ветерануud олон юм. Одоол эдэмнай мүрысөө эмхидхэлгын ашаг үрэтэй онол аргануудые hайса мэдэдэг хүнүүд юм. Тэрэ тоодо Л. А. Ватюков, Н. С. Степанов, Н. П. Кондаков, Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордэнто П. Г. Левантуев гэгшэдые уридшалан дурдамаар. Шулуушан юрэл хирпиисэ шамдагайгаар ябталха шадабаритай байха бэшэ, үйлэдбэриин срёо нарин шатануудые hайса мэдэхэ зэргэтэй бшуу. Залуушуулые мэргэжэлдэнь дүршүүлхэдээ, энэ талаар hургаал хэлэдэг заншалтайбди. Техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэhэн Руслан Хабдаев, Николай Зудаевэй нёдондо хүдэлхэөр манда ерэхэдэнь, булта туhалаа, дэмжээ hэмди.

Барилгада инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ тушаа бодомжолжо үзэмөөр. Нэгэ үедэ участогай мастер Л. Б. Климов бригадымнай бүридэлдэ ородог байгаа. Тиихэдэ ажалай эсэсэй үрэ дүнгүүд тухай тэрэ ехэ hанаагаа зобонги, шударгыгаар хүдэлэгшэ hэн. Теэд энэ объект дээрэ бусад бригадануудай ерэхэдэ, мастернай бүхы бригаднуудта хабаатайгаар хү-

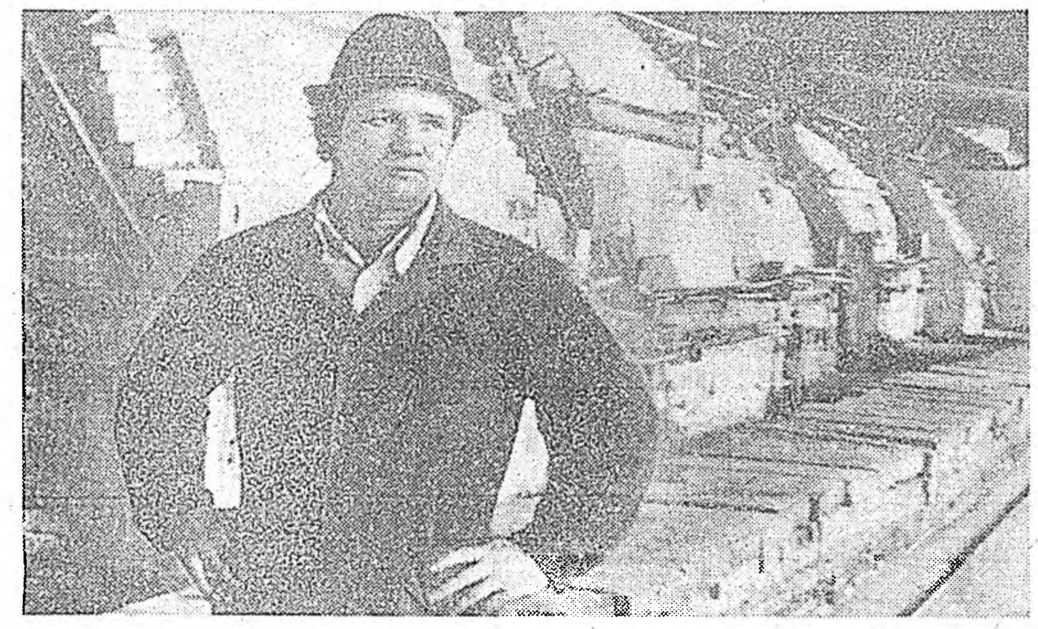
Барилгын талмайнууд дээрэ

дэлжэ эхилээ. Ямар нэгэн бригадые шэлэхэгүй ха юм. Саашадаа инженерно-техническэ мэргэжэлтэдые бригаданудай бүридэлдэ оруулха гэбэл, эдэ бригаданудаа томодхохо, комплексно болгохо ёhотой гэжэ hананаб. Тиигэжэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зохёохы үүсхэл, оролдолго ёhотоор сэгнэгдэхэ, урмашуулагдаха hэн гэжэ hанамаар. Жэшээлхэдэ, хэды ехэ юумэн мастерhаа дулдыдахаб? Проектые даган хүдэлхэ гээшэ хуулита хэрэг гэжэ тоологдодогшье hаань, зарим тээнь барилгатай зохилдохогүй, таарамжагүй зүйлнүүд байха. Эндэ мастерай саг соогоо хэhэн ажаглалта тон сэнтэй.

Энээнhээ гадна эхэнэр барилгашад тухай хэдэн үгэ хэлэмээр. Эдэмнай гол түлэб гэр доторой хүдэлмэри хэдэг гээшэ. Гэр барилгын комбинадайхид обой-саарhа няагаад лэ ажалынь дүүрэдэг, харин манайхин хирпиисэ ханые цементнэ холисоор хушажа, жэгдэлдэг шуу. Заримдаа шанар муутай холисо асарагдаха. Нилээн тухашаралтай даа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй гэшүүн Елена Ваулина, залуу коммунист Марина Протасова, үнинэй хүдэлмэрилэгшэд М. Н. Хлыстова, В. Г. Романова, Л. М. Еремеева гэгшэд ажалдаа онсо тордиhотой, шадабаритайнууд болонхой.

Заримдаа эсэхэшье саг гараа ааб даа. Материалай гүйсэд хүрэмоор байгаа hаань, зогсолтогүй хүдэлнэбди. Трестымнай хүтэлбэрилэгшэд ажаялаха эрхэ байдалыемнай hайжаруулхын тула hүүлэй үедэ нилээд оролдолго гаргана. Хүдэлдэг газартамнай бэлэн эдеэ хоол асарагдадаг болоо. Ехэл аятай: ямар нэгэн эмхи зургаанай столово соо түлхисэлдэжэ гү, али вагончик соогоо эдеэ шанажа, сагаа hалгаахын орондо саг соогоо халуун хоол баринабди. Тиин бага зэргэ амараад ажалдаа гарахадаа, үглөөнhөө бурьялhан мүрысөөнэй охиие буурyyлангүй хүдэлхэш. Ажалай журам хазагайруулга тухай хэлэhэнэйшье үлүү гэжэ hанагдана. Тиимэ үзэгдэл манда огто ушархаяа болинхой.

Д. РАДНАЕВ,
«Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай барилгашан.

АШАНЬ ЗААТАГҮЙ ХАРЮУЛАГДАНА

Улаан-Үдын шэлэй заводой бүлэг хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэнэйнгээ түлөө, предприятиингаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн тэмдэглэгдэхэдэ, гүрэн түрын үндэр хайра шагналнуудта хүртөө hэн.

Шагнал барюулалгын баяр ёhололой урда тээ заводой парткомой секретарь Б. А. Лев Ажалай Улаан Тугай ордено ор шагнагдаhан шэл hунаан татадаг машинын машинист Г. Я. Литвинцев тухай хөөрэхэдөө, «Геннадий Яковлевич предприятиин ажалай ветеран юм. Тэрэ хори гаран жэлдэ хүдэлхэдөө, машинистын туhалагшаар эхилжэ, бригадир болоторoo ургаhан байна. 1971 ондо партиин гэшүүндэ абтаа hэн. Тэрэнэй hурган хүмүүжүүлhэн хүдэлмэришэдэй олонхинь коммунис ажалай ударнигууд болонхой юм», —гэжэ хэлээ бэлэй.

Заводой соёлой байшан соо болоhон баяр ёhололой үдэшэдэ республикымнай хүтэлбэрилэгшэд шэн габьяата ажалаараа шалгарhан хүдэлмэришэдтэ орден, медальнуудые барюулжа эхилбэ. Г. Я. Литвинцевэй, нэрынь соносхогдоходо, hууриhаа бодожо ошоходонь гайхан татаад абаа hэм. Парткомой секретариин үгэhөө тобшолоод үзэхэдэм, нилээд наhажаал хүн шэнгеэр hанагдаhан байгаа. Теэд 40 наhанай дабаае hаял дабаhан, хүсэн дундаа ябаhан хүн байба. Тэрэ үдэшэ Г. Я. Литвинцевтэй танилсажа, хөөрэлдэхэ ушар болоогүй hэн. Уданшьгүй заводто зорюута ошожо, гар гараа барисалдан танилсаа бэлэйбди.

Нюргаар үндэр, хүдэр, томо бэетэй, сэнхир хүхэ нюдэтэй энэ хүн ород арадай үльгэр домог соо зурагтагдадаг баатарые hануулхадал гэнэ. Намтарынь унаган нүхэдэйнь намтартай адли, шэлэй заводтой таhаршагүй холбоотой юм. Энэньшье ойлгосотой. Эндэхи хүдэлмэришэдэй посёлогто үндыhэн хүбүүдэй зариманиинь үг залгажа, түрэлхидэйнгөө жэшээгээр заводто ажалда ородог юм. Тиимэhээ дунда hургуули дүүргэhэн Геннадиин эндэ хүдэлхэеэ ерэhэниинь гайхалгүй.

— Ажалайнгаа намтарые хүн бүхэн ондо ондоогоор эхилдэг ааб даа. Нэгэн институт, училищи дүүргэжэ, мэргэжэлтэй боложо гарадаг. Нүгөөдэ зариманиинь hургуули дүүргэлэнэйнгээ hүүлээр сэхэ завод, фабрикада ерэдэг. Эндэ хүдэлжэ эхилхэдэмни, заводой ветеран, Ленинэй орденто Александр Иосифович Ступаковой хүтэлбэрилдэг бригадада оруулаа бэлэй. Цехэймнай олон лэ хүдэлмэришэд тэрэнэй ажалай hургуули гараhан байха юм. Түрүүшын үдэрhөө эхилээд, машинистын хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ hургажа, баян дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг, энэрхы сэдьхэлтэй хүн юм. «Эндэшье, мүн ондоо тээшье ажаллаа hаа, бэеэ hулаар табяад, hали-боли хүдэлхэ эрхэ хүндэ байхагүй» гэжэ хэлэгшэ hэн. hая ерэhэншье, дүршэл шадабаритай болоhоншье хүндэ адли эрилтэтэйгээр хандадаг бэлэй. Мүнөө тэрэ наhанайнгаа амаралтада гаранхай. Өөрөө hурган хүмүүжүүлэгшэ болоо хадаа, багшынгаа заабаринуудые залуу нүхэдтөө дамжуулан хэлэгшэб,— гээд, Г. Я. Литвинцев бодолгото болоно.

Хүдэлмэришэнэй хатуужал бодотоор гараhан энэ хүн юун тухай бодомжолно хаб? Бригадынгаа залуу хүдэлмэришэд тухай гү, али үглөөдэр болохо партийна суглаанда юун гэжэ хэлэхэ тухайгаа hанаата болоно гү, бү мэдэе. Юрэдөө, ажал хүдэлмэридөө бүхы hанал бодолоо зорюулдаг хүндэ hанаа зобохо юумэн олдоод лэ байдаг шуу.

Г. Я. Литвинцевэй хүтэлбэрилдэг бригадада найман хүн ажалладаг байна. Ондо ондоо абари зантай хүнүүдые хамтын хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ элсүүлжэ шадаха бэлиг шадабари хэрэгтэй. Гадна үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдалынь байгуулха хэрэгтэ үдэр бүри анхарха хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые тэрэ амжалтатайгаар шиидхэдэг юм. Эндэ бригадын үнинэй гэшүүд, коммунистнууд С. И. Бузин, С. Е. Чернявский гэгшэд ёhотой туhалагшадынь болоно. Залуу хүдэлмэришэд А. Иванов, А. Лапердин, А. Волков, В. Соламатин гэгшэд хэдэн hарын туршада hурагшаар хүдэлжэ, мүнөө аха нүхэдтэеэ нэгэ зэргэ ажаллана. Тэдэнэй нэгэн Анатолий Лапердин hаяхана партиин гэшүүндэ абтаа. Иигэжэ коллективэй тэн хахадынь коммунистнууд болобо бшуу. Тус бригадын хүдэлмэришэд шэл hунаан татадаг 9 машина дэлгэнэ.

—Машинын хүсөөр шэлэй hунаан татагдажа гаргагдаhан гар ажал бэшэ хэдэнь сү... тэй байдаг бэшэ гү! — ... асуухадамнай, нүхэд рүүгээ ... рюусагты» гэhэншүүгээр ... раад, өөрөө иигэжэ хэлээ ...

— Амаржа hууха саг ... даггүй. Эдэ юhэн машины... дэлмэриие хинан шалгажа... тэрэ детальнуудыень за... рилха гэхэ мэтэ хүдэл... байгаа ааб даа. Шэл от... шодой дуталдахада, нэгэ... ёр хүниие эльгээдэгбди... лэй hунаан татагдажа б... да, дабхар hэргэг байха х... тэй бшуу. Юуб гэхэдэ, ... на шэлээ угзаран татажа... бутаржа болохо. Иигэжэ... гээд дүрбэлжэн метр ш... гэ мүhэн хэрэгhээ гарах... лоно. Анхан иимэ ушар... дэдэг hэн. Мүнөө иимэ ... үзэгдэхээ болинхой,— хэлэхэдэнь, хажуудамнай ... hэн цехэй партийна орг... циин секретарь Е. С. Бо...мов хөөрөөндэнь нэ...

— Бригадна подрядай ... үйлэдбэридөө нэбтэрүүл... ашатай. Слесарьнүүдэй, ... хайлуулагшадай бригада... хамта эсэсэй продукци... нарай түлөө адли хари... гатай байhанаа hайн ой... дээрэhээ булта нэгэ ж... хүдэлнэ, — гэжэ хэлээ ...

Үнэхөөрөө бригадна п... дай гуримаар хүдэлдэг, ... да хабаадалсаhанай за... салин хүлhэнэй, мүнгэн... гай хубаарилагдадаг бол... hоо хойшо үйлэдбэриdэ... ралдадаг дутуу дунд... эрид үсөөрөө. Бригадын... шүүд завод дотор дэлг... социалис мүрысөөндэ н... бэшэ илажа, коммунис... лай ударнигай нэрэ з... хүртэhэн байха юм.

Мүнөө тэдэнэр бригад... бүридэлдэ мастер С. А. ... ховае оруулаа. Мастер... бэй дүүргэлтын түлөө ... нэрhээ дутуугүй орол... гаргана. Тиигэжэ бригад... шүүдтэй адли мүнгэн ... хүртэдэг юм. Залуу хү... ришэдые hурган хүмүүж... хэрэгтэ бага бэшэ ... хандуулна.

— Зарим коллективүүд... луу хүбүүдые бригадынгаа... ридэлдэ абаха дурагүй б... Тэдэниие hурган хүмүүж... гэжэ зобожо байнгүй, ... дүүргээд байхада, амар... даа. Теэд тэдэниие х... жүүлхэдээ, өөhэдөөшье... набди. Иигэжэ ашань ... харюулагдаад лэ байд... шэ. Г. Я. Литвинцев бр... даа залуу хүдэлмэри... абажа hурган хүмүүжүү... Тиимэhээ коллективтэмн... жо хүдэлхэ дуратай зо... байдаг,— гэжэ С. А. ... ва хөөрөө hэн.

Геннадий Яковлевичай... hан хүдэлмэришэд це... лээд олон болонхой, ... даашье олошорхо бай... этигэмээр. hурган хүм... гын хүдэлмэриин ашань... hаар харюулагдана.

— Залуу хүбүүд ажал... намтарые амжалтатай э... саашадаа шэлэhэн замhа... дуурангүй хүдэлхэ зэр... Удаань өөhэдтөө адли ... хүдэлмэришэдые hургаж... мүүжүүлхэ бшуу, — гэжэ ... ехэ найдангяар хэлээ б...

Д. АМОГОЛОНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Я. Литвинцев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

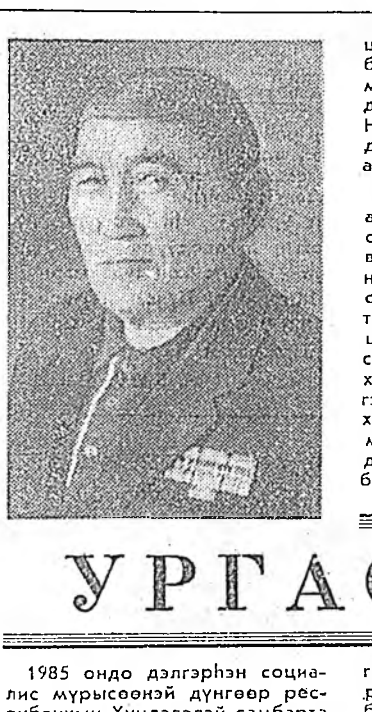
УРИД ДҮҮРГЭХЭ УЯЛГАТАЙГААР

Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой предприятинуудта хурдадхалгын табан жэлэй түсэб, даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ уряатай үүсхэлнүүд мүндэлнэ. Бага гаргашатайгаар, үсөөн хүнтэйгөөр, үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаха гэhэн уряанууд олошорно. Жэшээлхэдэ, «Теплоприбор» заводой механическа цехэй үнинэй токарь КПСС-эй гэшүүн К. И. Матвеевэй хүтэлбэрилдэг бригада түсэбтэ табан жэлэй уялга даабаринуудые 4 жэл соо бэелүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой локомотив-хабсаралгын цехэй В. И. Глазуновой толгойлдог комсомол-залуушуулай бригада түсэбтэ табан жэлэй туршада үсөөн зонтойгоор хүдэлжэ гараха гэhэн үүсхэл гаргаа. Тиихэдэ энэл заводой ахамад технологой таhагай бюрогой начальник Г. П. Лузанов үйлэдбэридэ түрүү технологи хэрэглэhэнэй, эрдэм, техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлhэнэй ашаар бар хүсөөр хэгдэдэг ажалай хэмжээе нилээн хороохо гэhэн уялга абаба.

Түсэбтэ табан жэлые болзорhоонь урид дүүргэхын тула хубиин дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаха ушарнууд олон. Жэшээлхэдэ, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй түрүү токарь А. К. Кушнарев табан жэлэй түсэб 4 жэл 3 hара соо дүүргэхэ шадалтай, арга боломжотой байhанаа мэдүүлээ.

П. ЧЕРНЫХ.

УРГАСЫН ЭЗЭН

1985 ондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр республикын Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаhан ажалай түрүүшүүлэй нэгэн Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Ширап Жугдуржапович Очировтай hаяхан уулзажа, тэрэнэй ажал хэрэгтэйнь танилсаха, hонирхохо, хөөрэлдэхэ, зохид ушар тохёолдоо hэн. Хараха янзада наhатайшаг боложо ябаhан, үндэршэг бэетэй, шуран шамбай энэ хүн бүхы наhан соогоо ажал хэhэн, халуун хүйтэниие дабажа гараhан гээл hэе, ехэ алдуу болохогүй гэжэ досоогоо тиихэдэ hанаа бэлэйб. Түрүү луговод юhэдэхи, арбадахи, арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдэй түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэhэн габьяатай. Ширап Жугдуржапович үнгэрhэн табан жэлэйнгээ түсэбые 142 процент бэелүүлhэн байха юм. Тэрэ табан жэлэй хугасаа соо даалгагдаhан талмайнгаа гектар бүриhөө дунда зэргээр 47 центнер ургаса ургуулжа шадаа. 1985 оной дүнгөөр луговод гектар бүриhөө 33 центнер ургаса хуряажа абаха даабаритай аад, харин тэрэнээ 17,3 центнерээр үлүүлжэ, 50,5 центнер ногоо хуряажа абаhан байна. Энэ амжалта тэрээндэ миин хүрэжэ ерээ бэшэ ааб даа. Түхэреэн жэлэй туршада Нүүдэлшын 190 гектар газар дээрэ эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа гараhанай дүн мүн.

— Тогтууритай үндэр ургаса абаха гээл hаа, жэлэй дүрбэн сагта хүдэлхэ хэрэгтэй. Луговодоор ажаллажа ябаhан хүнүүд нэн түрүүн юунэй түлөө оролдодогоо мэдэрхэ зэргэтэй гэжэ hанагшаб. Нуга, сабшалан дээрэhээ үндэр ургасын абтадаг байгаа hаань, мяхан, hүн, ноохон, элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо, ажахын гол палбари — мал ажал түргэнөөр хүгжөөгдэхэ, колхозой экономико эрид бэхижэхэ байна бшуу. Эдэ бүгэдые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев партиин XXVII съезд дээрэ хэhэн Политическэ элидхэл доторoo тон хурсаар, сэсэ мэргэнээр харуулжа шадаа. Түрэл партиингаа табиhан хараа зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэ, луговодууд сэхэ харюусалгатай байhанаа ойлгонобди,— гэжэ Ширап Жугдуржапович хөөрөөгөө эхилнэ.

Луговодтой хөөрэлдэжэ байхадаа, үгэ бүхэнөө бодомжотойгоор хэлэдэг хүн гэжэ тиихэдэ ойлгоо hэм.

Суута луговод 1968 онhоо хойшо Нүүдэлшэ гэжэ уhалагдадаг сабшалангые жэл бүхэндэ харууhална. hүүлэй хоёр жэлэй туршада тэрээнтэй хамта залуу механизатор Валерий Жимбуев хүдэлнэ. Энэ ехэ талмайе хоёр хүнэй харууhалхада, хүндэшье, хүшэрхэншье байгаа ёhотой. Теэд бэрхэшээлтэй байна гээд тэдэнэр ондоо тээhээ туhаламжа хүлеэгээгүй, өөhэдынгөө хүсөөр лэ 190 гектар газараа зунай hарануудта гурба дахин уhалжа үрдинэ бшуу.

— Манда тиимэ мүнөө сагай эрилтэдэ таарама оньhон түхеэрэлгэ, бүлүүр станци үгы юм. Бидэ голойнгоо уhые хаажа, hубаг ханаабуудаар урадхуулан, газараа уhалдаг гээшэбди. Энэмнай ехэл хүндэхэн ажал болоно. Эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор сабшалан дээрээ үнжэдэгбди, — гэжэ тэрэ саашань хэлэнэ.

Зүб лэ даа. Хаанаhаа эдэ хоёрто сүлөө болохоб? Газараа уhалхаhаа гадна, мүн ондоо ажал барагдаха бэшэ. Эртүүр хабарhаа эхилээд, нуга сабшалангаа модо бургааhанhаа, шулуу шохойhоо арилгаха, hубаг ханаабуудые сэбэрлэхэ, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, үбэлэй сагта hургааг бэлдэжэ, газарай гэдэhэн хойно сабшалангаа хорёолхо, посхоодоо заhабарилха гэхэ мэтэ хүдэлмэрээ тэдэнэр саг соонь жэншэдгүй ябуулдаг байха юм.

— Үтэгжүүлгэ тухай хэлэхэдэ, иимэ. hүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргагдаагүй. Органическа болон минеральна үтэгжүүлгые зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухалада тоологдоно. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаха арга манда бии. Шэбхэ гээшэ гансашье ургаса дээшэлүүлнэ бэшэ, газарай нюруунай үрэжэлтэ хубииень (гумусыень) зузаан болгодог шуу. Бидэндэ минеральна үтэгжүүлгэ багаар үгтэдэг. Жэл бүхэндэ 130 гектартаа энэ сэнтэй үтэгжүүлгэ оруулдагбди, —гэжэ Ш. Ж. Очиров хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Эдэнэрhээ жэшээ абамаар юумэн олон. Оройдоол хоёр хүн аад лэ, энэ ехэ талмай дээрэхи ажалаа бар хүсөөрөө бүтээжэ үрдинэ. Тэдэнэртэ зунай сагта нэгэ трактор үгтэдэг. Иимэ хүшэрхэн байдалда хүдэлдэг аад, эдэнэр иимэ үндэр дүнгүүдые түйлажа шадана бшуу. Энэ үрэ дүн юу харуулнаб гэхэдэ, суута луговодой даалгагдаhан ажалдаа эзэн ёhоор хандадагые... дахин элирхэйлжэ үгэнэ.

Энээн тушаа колхозой ... комой секретарь Г. Л. ...новhээ асуухадамни, ... тэрэ иигэжэ харюусаа б...

— Нүхэр Очиров манай ... хын урдаа хараха хүнүү... най нэгэниинь болодог. ... аха нүхэрые хэдыдэнь ... даг, амардаг юм гэжэ ... хаар байгша. Эртэ үглөө... үдэшэ орой болоhоншье... но тэрэниие сабшалан ... ажаллажа байхыень ха... Ямаршье уларилтай жэлд... рап Жугдуржапович hа... ургасаяа заабол абаад лэ ... даг. Юрэдөөл, энэ х... hургаал абамаар. Найд... харюусалгаяа хододоо ... дэржэ ябадаг ёhотойл ... ша бэрхэ хүн даа.

— Луговод бүхэнэй б... жотойгоор ажаллаhанhаа ... дэнэрэй оролдолгоhоо, ... гагдаhан хүдэлмэридөө ... ёhоор хандаhанhаа манай ... лай ашаг үрэ дулды... Мүнөөдэр республикын ... дэлэлэй самбарта бэшэг... ажалай түрүүшүүлдэ ... үнэмшэлгэнүүдые барюул... баяр ёhололдо хабаадаh... даа, манай урда ехэхэн ... рилгонууд табигданхай ... үшөө дахин бахаар ойл... Бидэнэрэй эдэбхи үүс... хүдөө ажахы урагшаа ... түргэнөөр хүгжөөгдэхэ ... бшуу. Тиимэhээ луговод... оронойнгоо Эдеэ хоолой ... граммые бодото дээрэнь ... лүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө ... битые оруулхые оролдохо... — гэжэ Ш. Ж. Очиров ... ха дээрээ мэдүүлээ hэн.

Ажалдаа амжалтатай ... hанайнгаа түлөө Шираа... дуржапович гүрэн түрын ... дэр шагналда хүртэhэн ... ятай. «Хүндэлэлэй Тэ... орден, «Ажалай габьяага... лөө» медаль, «Социалис ... рысөөндэ илагша», «Юhэ... арбадахи, арбан нэгэдэ... бан жэлэй ударник» гэhэ... гэрэй тэмдэгүүд тэрэнэй ... сүүе шэмэглэнэ. Мүн ... тоото Хүндэлэлэй грамот... даар шагнагданхай юм.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ш. Ж. Очиров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТЭМСЭЛЫНЬ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулжа бэлэдхэхын тула Зэдын районой Ленинэй орденто Борьёогой совхозой луговодууд хоорондоо мүрысэн ажаллана. Эдеэ хоолой гол продуктнууд болохо hү, мяха улам элбэгээр үйлэдбэрилжэ бэлэдхэхэ эрилтын табигдаад байhан мүнөө үедэ ниитынгээ адууhа малые шэмэ шанартай үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангангүй ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын аргагүй гэжэ мэдэhэн тус ажахын луговодууд даалгагдаhан газараа үтэгжүүлхэ, уhалха хүдэлмэреэ үдэр, hүнигүй ябуулна. Дурсагдагша совхоз бүхыдөө 1052 гектар сабшалантай. Энэнь бүхыдөө шахуу уhалагдадаг юм. Нёдондо ажахын луговодууд гектар бүриhөө дунда зэргээр 23 центнер үбhэ хуряажа абаа.

Совхозой үнинэй дүй дүршэлтэй луговод Василий Васильевич Игнатьев үнгэрhэн жэлэй хабар, нажарай сагта сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, даажа абаhан 145 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриhөө 48 центнер үбhэ суглуулжа абаа. Энэ газарынь Нюгын уhалуурин hубаг, ханаабуудаар ундалуулагдана.

Хабартаа Борьёогой луговодууд уhалагдадаг сабшалангайнгаа диилэнхи хубида наг шэбхэ гаргажа тараахаhаа гадна минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан байна. Газарайнгаа үрэжэлые hайжаруулха хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулhан эндэхи луговодууд байгша ондо гектарай дунда зэргээр 25 центнерhээ бага бэшэ ургаса хуряахаар шиидэнхэй. Тиихэдээ түрүү луговодууд бүришье ехэ социалис уялгануудые абанхай юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой луговодууд сабшалангаа хадын горхоной уhаар ундалуулна. Гадна эндэ бүлүүр юhэн станци үдэр, hүнигүй хүдэлгэгдэнэ. Бүри haянай гол, горходой уhаар, элбэгжэхэдэ уhа сасаха бүтээсэ ехэтэй «Фрегат» түхэлэй түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэжэ захалаа юм. Энэ оньhон түхеэрэлгые тусгаар курсада hураhан механизаторнууд Бимба Дашицыренович Матушкеев, Николай Алексеевич Хлебников гэгшэд хүдэлгэнэ. Нэгэ доро хахад километр шахуу зайда уhа сасадаг энэ түхеэрэлгын тодхогдоhон 70 гектар полидо кукуруза таригданхай юм. Газар уhалха хүдэлмэреэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байhан механизаторнууд, луговодууд баян ургасын түлөө дэлгэрүүлhэн ажалайнгаа тэмсэлдэ хам оролсонхой, арга шадабаряа гарган ажаллана.

С. ТЮЛЮКИН.

НЭМЭРИ БОЛОХООР ТУhАЛАМЖА

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай угаалга-хатаалгын цехэй хэб даралгын участогай Ц-Б. Б. Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив социалис мүрысөө эршэмтэйгээр дэлгэрүүлжэ, байгша оной түрүүшын кварталай дүнгөөр 140 түхэриг мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Энэ амжалтада халаанай мастер Н. П. Еманаковай хубита ехэ. Түрүү бригадынхид энэ мүнгэн шангаа Чернобылиин АЭС-тэ болоhон аюулай хойшолонгуудые усадхаха хэрэгтэ нэмэри болгожо эльгээбэ.

Эдэнэй үүсхэлые үшөө 2 бригада дэмжээ. Хэд бэ гэбэл, Ц. Ц. Сультимовай, В. В. Пахомовой толгойлдог ноохо угаагшадай бригаданууд болоно.

В. ИВАНОВА.

ОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

УНГАГШАДАЙ АХЯАНУУД ҮҮРГЭГДЭЭ

...н сомоной Сове... hунгалтын урда ...нууд дээрэ депу... захяануудые үгэhэн ...им жэжэ захяануу... hарыдаа дүүргэгдэ... ...гөөр зарим захяа... ...гөөр дүүргэгдэхэ ...ба. Тиимэhээ депу... ...гөө нилээд эдэбхи ...гдаа.

...Соведэй гүйсэдком ...тон шухала удха ...л түлэб 6 захяануу... ...хэ гэжэ шиидэhэн ...иие тодорхойлбол, ...совхозой түб hуу... ...ибүүдэй байха хүү... Хилганта hууринда ...з, совхозой хоёр... ...енидэ полевой стан ...лгантын hургуулиие ...р заhабарилха, хо... ...ха, Школьно үйлсэ ..., болбосон түхэл... тухай захяанууд үг...

...ай эдэ захяанууд ...үргэгдэжэ байна.

...түб hууринда hур... ...шан байшан байдаг ...иие hэльбэн шэнэл... ...сосоогойнь хүдэл... ...хүүгэдэй саад бол... дурадхал депута... ...за hэн. Мөөрөөшын ... барилгада мүнгэ ...нгээдшье капиталь... ...га хэгдэжэ, уура... ...уулагдадаг түхеэ... ...доо hэн. Совхозой ...эдэй 50 үхибүүд саадта ябажа эхи... ...эдэй саадые ашаг... ...лгын үдэр тосхо... ...ой ехэ hайндэр бо... ...оо бэлэй. Гэхэтэй шэнэ саадаа саа... ...хэхэ гэжэ совхо... ..., нютагай Соведэй шиидэнхэй. Энэ ...лгэдэ сомоной Со... ...т Б. Д. Дармаевай

оруулhан хубита ехэ. Тиимэhээ hунгагшад өөрынгөө депутадта ехэ баяр баясхалан хүргэдэг байна.

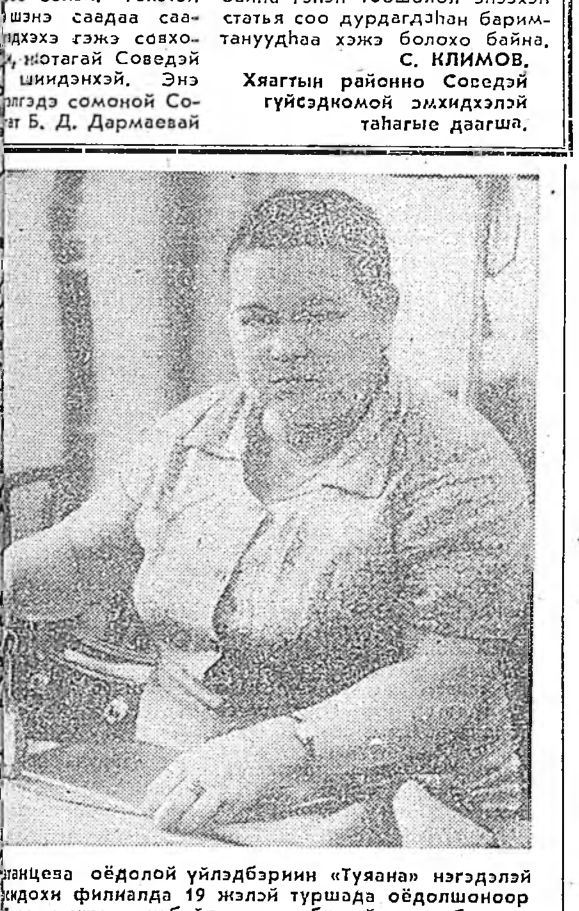
hунгагшад Хилгантада шэнэ клуб бариха тушаа захяа Соведэй депутат Г. Ж. Юможаповта үгэhэн юм. Энэ захяаень дүүргэхын тула совхозой отделениие эрхилэгшэ депутат Г. Ж. Юможапов клубай проектнэ документаци бэлдэхэ, барилгын мүнгэ зөөри олохо талаар яhала оролдолго гаргаа. Совхозой барилгашад богони болзор соо 50 хүнэй hуурииитай шэнэ клуб бодхоогоо.

hунгагшад Хилгантын hургуулиин байшангые капитальнаар заhабарилха тухай захяа депутат Г. Б. Цыреновада үгэhэн байгаа. Мөөрөөшын совхозой, мүн районой арадай гэгээрэлэй таhагай туhаламжаар энэ захяань амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ.

Совхозой полевой стан шэнээр түхеэрхэ, Мөөрөөшэ тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар hунгагшадай үгэhэн захяануудые сомоной Соведэй депутадууд М. Д. Тодорхоева, С. С. Бурунов гэгшэд мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэбэ. Мөөрөөшэ hууринда хоёр шэнэ гэр баригдажа, байгша оной хабарай тарилгые механизаторнууд шэнэ полевой станда байрлажа, шухала кампаниие урагшатайгаар үнгэргэбэ.

Сомоной Соведэй депутадуудай эдэбхи үүсхэлээр, олониитын хүсөөр hунгагшадай захяанууд болзорhоо урид сүм дүүргэгдэбэ гэшэ. hунгагшадай захяанууд хаа хаанагүй амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ болохо байна гэhэн тобшолол энээхэн статья соо дурдагдаhан баримтануудhаа хэжэ болохо байна.

С. КЛИМОВ,
Хяагтын районно Соведэй гүйсэдкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

...анцева оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй ...хидохи филиалда 19 жэлэй туршада оёдолшоноор ...рэ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадал... басагадые hурган хүмүүжүүлдэг юм. Ажалай ве... Матанцева hара бүриин даабариие дунда зэргээр ...роцент дүүргэжэ, байгша оной хахад жэлэй даа...бэн hарын туршада бэелүүлжэ шадаа.
...ЭРЭ: В. А. Матанцева.
Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Экономико үйлэдбэридэ ба дээдэ hургуулида

УДХА ШАНАРЫЕНЬ УРИД ТОДОРХОЙЛООД...

Зүүн-Сибириин технологическа институт республикымнай эгээл томо аад, техническэ шэглэлтэй ганса дээдэ hургуули болоно. 543 багша, тэдээн соohоо эрдэмэй 6 доктор, 300 кандидат, техническэ эрдэмэй 170 кандидадые оруулалсан, институтдамнай хүдэлдэг.

Буряад ороной промышленна предприятинуудые инженернүүдээр хангаха хэрэгтэ институт горитой хубитаяа оруулдаг. Имагтал «Машина бүтээлгын технологи» гэhэн мэргэжэлээр үдэрэй, үдэшын, заочно hуралсалда 149 мэргэжэлтэд hуража жэлдээ гарадаг, тэдэнэй олонхинь республикын заводуудта эльгээгдэдэг байна.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ институдай эрдэмтэдэй коллективэй хүсэл оролдолгонууд эрдэм ухаанай эндэ заншалта болоhон гол шэглэлнүүдээр эрхилэгдэдэг шэнжэлгэнүүдые бэелүүлгэдэ, промышленностиин, барилгын, хүдөө ажахын, бусад hалбаринуудай предприятинуудта эрдэм-техникын дэбжэлтын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ элсүүлэгдээ юм.

Гэбэшье «урдань манай хэhэн хүдэлмэриие хэмжээгээрээшье, орёо хүшэрөөрөөшье саашанхи үедэ арадай ажахые шэнэлэн hэльбэхэ талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудтай жэшэхээр бэшэ» гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тон зүбөөр заагдаа. Мүнөө бидэнэй урда шанараараа тад ондоо зорилгонууд табигдана. Тэдэниие дүүргэхэ гэбэл, имагтал гүрэнэй аша туhа юунhээшье үлүү юм гэhэн нэгэ мэдэрэлтэй булта боложо, үйлэдбэридэ бодото туhаламжа үзүүлхын тула оролдохо уялгатайбди. Илангаяа дээдэ hургуулиин эрдэм ухаан үйлэдбэритэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ ёhотой гэhэн эрилтэ партиин XXVII съезд табяа.

Энээнhээ уламжалан, гол түлэб ажахын хэлсээнэй, тэрэшэлэн зохёохы хани харилсаан тухай договорнуудай үндэhөөр үйлэдбэритэй холбоотой институт бэелүүлдэг юм. Тиихэдэ студентнүүдэй конструкторскэ бюрогой хүдэлмэриин дүнгүүд үйлэдбэридэ миинтэр дамжуулагдадаг, зунай практикын үедэ студентнүүд бригада подрядаар гуримаар хүдэлдэг болонхой. Промышленнэ предприятинуудта гол кафедрануудай филиал болон үйлэдбэриин участок тогтоогдоhон байгуулагдаад гэшээ.

1985 ондо республикын предприятинуудай захилаар, ажахын хэлсээгээр хэгдэhэн шэнжэлгэнүүдэй ниитэ хэмжээнэй 65 процент болоhон байна.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ авиационно заводтой, прибор бүтээлгын нэгэдэлтэй, «Бурятфермаш» нэгэдэлтэй, Селенгинскын ЦКК-тай, «Бурятэнерго» управлениитэй, локомотиво-вагон заhабарилгын, «Теплоприбор» заводуудтай удаан болзорой хэлсээнүүд байгуулагдаа юм. Бүтээсэ эхэтэй технологическа процессуудые, бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эндэ ингэлсэ, материалнуудые алмадаг, продукциин шанар hайжаруулдаг машина, инструментнүүдые зохёолго болон оруулга онсо анхарал хандуулагдадаг.

Авиационно заводто машина бүтээлгын болон механическа факультедуудай кафедранууд комплексно хэлсээнэй ёhоор хубсаhа угаадаг «Белка» машинын детальнуудые бүтээхэ технологи, алюминиин зэргодоhо хуряаха оньhожоруулагдамал гүрим, технологическа процессуудые автомат аргаар түсэблэдэг гүрим гэхэ мэтэ бэлдэгдээд, нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Доцент А. А. Оксогоев түрүүтэй hалбариин эрдэм-шэнжэлгын лабораториин хэдэн жэлэй туршада оньhон түхеэрэлгэнүүдые шэнжэлээ юм. Энэ үе соо тус лаборатори 930 мянган түхэригэй хүдэлмэри дүүргэжэ, дүнгүүдынь нэбтэрүүлгэhээ 3 миллионhоо дээшэ түхэригэй ашаг олзо абтаа.

Өөрыгөө түрхэсээр хэнгэдэг антифрикционно материалнуудай лабораторидо (хүтэлбэрилэгшэнь — доцент Н. В. Корнопольцев) металлополимерна болон бусад шэнэ материалнууд бии болгогдожо, тэдэнь бүтээгдэхэ болон ашаглагдахадаа, экономическа горитой ашаг олзо үгэдэг байна. Тэдэнэй эхэнэй детальнуудай урданайхиhаа 3—6 дахин бухэ байдаг. Лабораториин зохёоhон аргые Зэдын комбинат, «Теплоприбор» завод, 1268-дахи автоколонно ашаглажа байна. Тэндэ лабораториин туhаламжатайгаар шэнэ материалаар деталь бүтээдэг участок эмхидхэгдэнхэй. Улаан-Үдын трамвайна депо, Шэнэ-Бэрэгэй механическэ заводто, «Бурятгеология» нэгэдэлдэ, ЛВРЗ-дэ машина, оньhон түхеэрэлгэнүүдые нэгэдэлтэйгээр ашаглаха талаар туhа хүргэгдөө. ЛВРЗ-гэй шэнэ шудхалгын цехэй гол конвейерэ фторопластаар хэhэн подшипнигуудые табиhаниинь 1984—1985 онуудай туршада 43 мянган түхэригэй олзо абтаба. 1985 ондо доцент Н. В. Корнопольцевой сэхэ хабаадалгатайгаар тус заводто шэнэ материалаар детальнуудые хэдэг үйлэдбэриин участок түхеэрэгдээ.

Мүнөө үедэ ЛВРЗ-гэй якорна участогто манай институдай зууршалhан үшөө нэгэ зохёол (авторынь — физикын кафедрын доцент Ч. С. Лайдабон) нэбтэрүүлэгдэнэ. Тэрэнь юуб гэхэдэ, локомотивуудай тягова двигательнүүдэй якорьнуудай обмоткые ультразвугаар нэбтэ сохюулха, промышленна түхеэрэлгэ болоно. Тэрэнэй ашаар электрын элшэ хүсэн, материалнууд алмагдадаг байха юм.

Органическа химиин кафедрын хүдэлмэрилэгшэд прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлдэ түүхэй эдэй гаргашые хороодог технологи нэбтэрүүлжэ, 1985 ондо тэрээнhээнь, 36,9 мянган түхэригэй олзо абтаа.

Электротехникын кафедрада — доцент А. П. Хаптаевай, Эдеэ хоолой промышленностиин аппарадуудай кафедрада — В. А. Дондуповай хүтэлбэрилгэ доро автомат аргаар хүдэлдэг хиналтын приборнууд зохёогдоод, нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай.

Үйлэдбэриин «Бурятфермаш» нэгэдэлдэ теоретическэ механикын кафедрын эрдэмтэд тэжээл жэжэлдэг түхеэрэлгын конструкци hайжаруулха талаар хүдэлмэри ябуулна. 1985 ондо «Баргажан-80» түхэлэй тэжээл жэжэлдэг түхеэрэлгэ дээрэ тэдэнэй зохёоhон регулятор табигдаа hэн.

Барилгын факультедэй кафедранууд республикын барилгын олохон эмхинүүдтэй барисаатай юм. Дүүргэдэг шэнжэлгэнүүдынь нютагай барилгын материалнуудай, барилгын хэрэгсэлнүүдэй шанарые hайжаруулха, найдамтай байлгыень дээшэлүүлхэ, барилгын гаргаша, болзорыень хорооохо зорилготой байдаг.

Электротехническэ факультедэй кафедранууд «Бурятэнерго» нэгэдэлдэ болон Тимлюйн цементын заводто электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг сетьнүүдэй шанар ба найдамтай байлгые дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри бэелүүлээ.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэшье институдай эрдэмтэд хубитаяа оруулдаг. XI табан жэлдэ РСФСР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудай министерствын «Эдеэ хоол» гэhэн комплексно тусхай зорилготой программаар эдеэ хоолой болон мяха-hүнэй промышленностиин түүхэй эдые зүбөөр хэрэглэхэ, хадагалха болон болбосоруулха талаар хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

Мяханай технологиин кафедрада шуhанай колбаса, хошхоног гэхэ мэтэ үндэhэн буряад эдеэ хоол болон адуунай мяхаар хэдэг шэнэ полуфабрикадуудай 8 зүйлэй рецептура зохёогдоод, 1984 ондо РСФСР-эй Минмясомолпромдо баталагдаа. 1985 онhоо Улаан-Үдын мяханай комбинадта хошхоног, үхэрэй шуhан, «Улан-Удэнские» гэhэн пельмень гаргагдажа захалаа.

hүнэй технологиин кафедрын доцент И. С. Хамагаева биологическа талаараа hайн шанартай hүнэй продуктнуудые зохёогоо юм. 1985 онhоо Улаан-Үдын хүүгэдэй hүнэй 2-дохи кухнида «Бифивит» болон үдхэн эдеэтэй тараг гаргагдадаг болоо. Байгша ондо hүнэй комбинадта тэдэниие гаргажа эхилээ.

Ороохо хадагалалгын болон болбосоруулгын кафедрын хүсөөр Заудинска мелькомбинадта тааруу hайн технологи зохёоhоной үндэhөөр эрхим сортын гурил гаргагдадаг болоод, hүүлэй табан жэл соо энээнhээ 378 мянган түхэригэй экономическа олзо абтаа.

Институдай экономическа кафедрануудай эрдэмтэд «Теплоприбор», шэлэй заводуудта, мяханай, hүнэй комбинадуудта хүдэлмэриинь гүнзэгыгөөр шэнжэлэн тодорхойлhоной hүүлээр, үйлэдбэриинь ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар бии байhан нөөсэнүүдые элирүүлээ.

Шэнжэлгынгээ үрэ дүнгүүдые республикын промышленна предприятинуудта ашаглахые институт оролдодог юм. Гэбэшье өөрын туршалгын баазагүй хадаа зохёоhон оньhон түхеэрэлгэнүүдээ бодотоор бүтээхэнь бэрхэтэй боложо, нэбтэрүүлгэнь унжагайрдаг. Городой предприятинуудта захил хэхэнь мүн лэ амар бэшэ. Зарим предприятинууд зууршалгануудыемнай абаадшье, элдэб шалтагаанаар нэбтэрүүлхэсэ ярадаггүй.

Арбан хоёрдохи табан жэл эрдэм, техникын туйлалтануудые арадай ажахыда хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлгын табан жэл болохо зэргэтэй гэжэ партиин XXVII съезд тодорхойлоо. Тиихын тула эрдэм ба үйлэдбэриин холбоо барисаа улам нягта болгожо, эрдэмтэдшье арадай ажахыда шухала шанартай байхаар асуудалнуудые тодорхойлон шэнжэлхэ, промышленна предприятинуудшье эрдэмтэдэй зууршалгануудые али болохоор саг соонь ашаглаха хүсэлэнтэй байжа, энэ талаар туhаламжа үзүүлхэ ёhотой.

Г. ДАБАИН,
Зүүн-Сибириин технологическа институдай эрдэм-шэнжэлгын секторэй нэбтэрүүлгын талаар ахалагша инженер.

ХҮНҮҮДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ—ХАМТЫН БАЯЛИГ

Совет хүнүүдэй элүүр энхые сахилгые hайжаруулха, тэдэнэрэй эдэбхитэй ажабайдалые утадхаха гэшэ КПСС-эй Программа соо шухала удха шанартай хэрэг гэжэ тоологдоно. Партиин социальна политикын энэ шэглэлэй яажа бэелүүлэгдэжэ байhан тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд хөөрэнэ.

ТАЙГЫН ДУНДАХИ ЭЛҮҮРЖҮҮЛГЫН ГАЗАР

Братскда шэнэ маршрудаар автобусууд ябадаг болонхой. Ой модоной промышленна комплексын проходнойн дэргэдэ тэрэнь эхилээд, тогтоогдомол нуур сөөрэмэй эрьедэ бодоhон «Солнечный» гэжэ санатори-профилакториин хажууда дүүрэдэг.

Братскын бусадшье промышленна ба барилгын предприятинууд өөhэдтөө эмнэлгын ба элүүржүүлгын баазануудые баридаг болонхой. Үзэсхэлэн нуур сөөрэмые зубшан хэдэн арбаад километртэ элүүр энхын корпусууд урган бодоо.

КОЛЛЕКТИВ ТУХАЙ АНХАРАЛ ОРОЛДОЛГО

Нёдондо жэлдэ больнична хуудаhануудай тоогой үсөөрhэнэй эсэстэ предприятида 120 мянга гаран түхэригэй продукци нэмэжэ гаргагдаа гэжэ Нальчигай телемеханическа аппаратурын заводой экономистнууд тооложо гаргаа юм. Хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые hайжаруулха, элүүр энхые хамгаалха талаар хамтын договороор хараалагдаhан комплексно программые бэелүүлхэдэ иимэ үрэ дүн туйлагдана.

Предприяти дээрэ элүүр энхын бүхэли цех хүдэлдэг. hайнаар түхеэрэгдэhэн кабинедүүдтэ врачнар хүнүүдэй бэеые үзэдэг, эндэ ингаляци, душ, массаж абажа болохо. hуудаг ажалтай хүнүүдэй мэдэлдэ элдэб тренажернууд үгтэнхэй.

СПОРТООР АРГАЛНА

Ивановска областиин Савинска бүд нэхэлгын фабрикын коллективые тэрэнэй директор И. Шекурдяев цехүүдтэнь шье, мүн урилдаанай зүргэ дээрэшье толгойлдог юм. Урилдаха дуратайшуулай клуб эмхидхэхэ үүсхэл тэрэ гаргаhан байгаа.

Элдэб наhанай, ондо ондоо мэргэжэлтэй хүнүүд тус клубта ябадаг. Элүүр энхэ байха эрмэлзэл тэдэниие бултыень нэгэдүүлдэг юм. Архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэхэ бүлгэмэй эхин организацидашье клубай олохон эдэбхитэд хүдэлдэг.

ТОСХОНОЙХИД ВРАЧТАЙ БОЛОО

Курганска областиин Восточное тосхоной хүн зон бэеэ аргалуулхын тула районой түб ошохоёо болёо юм. Нютагай «Восток» совхозой мүнгэ зөөрөөр баригдаhан эндэхи профилакторидо шухала хэрэгтэй бүхы юумэн бии.

Профилакториин хүдэлмэрилэгшэдэй зорилго аргалалгаар хизаарладаггүй. Үбшэн hэргылхын тулада ехэ юумэ хэдэг. Механизаторнууд болон малшадай ажалай эрхэ байдалые медигүүд хинадаг болонхой. Тиигэжэ хүдэлмэришэд эй саг зуураа хүдэлжэ шадахагүй ябадал нилээд үсөөроо юм. Ажалшадай элүүр энхэ тухай саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар ажахы хэдэн арбаад мянган түхэригэй продукци нэмэжэ үйлэдбэрилхэ аргатай болоhон байна.

ХҮДЭЛМЭРИИН ҮДЭРЭЙ ЗАБhАРТА

Гатчинскын «Кризо» заводто элүүржүүлгын комплекс байгуулагданхай. Тэндэхи таhалгануудта элдэб үнгын сэсэгүүд таригданхай, зөөлэн зузаан хибэс дэбдигдэнхэй.

Үдын хоолой забhарлалгын үедэ хүдэлмэришэд врач-психотерапевтын адаглалга доро амардаг. Тэдэнэртэ зорюулан, кислородно коктейль, эм домто ургамалнуудай шүүhэн бэлэдхэгдэдэг. Иимэ сеанс оройдоол арбан табан минута соо үргэлжэлдэг аад, айхабтар ехэ аша үрэтэй юм. Иимэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэдэнь, предприятиин ажалшадай үбдэхэ ябадалые эрид хорооходо туhалаа гэжэ шэнжэлгэнүүд харуулна. Ажалай бүтээсэшье горитойгоор дээшэлээ.

(ТАСС).

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

шухала асуудалнуудые хаража үзэнэ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сесси хүдэлмэреэ эхилбэ. Африка түбидэхи байдалай хүндэ хүшэр болоhонhоо уламжалан, уласхоорондын эмхиин гүнзэгы ехээр hанаагаа зобожо байhан дээрэhээ тусхай сесси зарлагдаба. Хүндэ хүшэр сагай уларилhаа уламжалhан бэрхэшээл түбэгүүд, баруунай оронуудай, транснациональна корпорацинуудай шэнэ түхэлэй колониальна политика энэ талаар түбхын түрүүндэ гэм зэмэтэй юм. Эдэ бүгэдэнhөө уламжалан, энэ түбиин оронууд зуун миллиард доллларой гадаадын үри шэридэ оронхой. Иимэ байдалые гуримшуулан hайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые дары түргөөр абажа бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ ООН тоолоно.

КОМИССИИН СЕССИ ДҮҮРЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-ой комиссиин жэл бүриин сесси уласхоорондын эмхиин штаб байшан соо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые шиидхэдэг ООН-ой зургаануудта тодорхой дурадхалнуудые оруулха гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой байгша оной январиин 15-да хэhэн Мэдүүлгэ соогоо найруулhан 2000 он хүрэтэрхи үедэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха тухай Советскэ Союзай дурадхалые зүбшэн хэлсэлгэ зүблэхэ зүйлдэ гол hуури эзэлhэн байгаа. Социалис оронуудай делегацинууд энэ асуудалаар хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлаха бата хүсэл эрмэлзэлтэйгээр сессидэ ерэhэн байгаа, гэжэ Польшоhоо ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Е. Новорыта бүлэг социалис гүрэнүүдэй үмэнэhөө мэдүүлбэ.

Иимэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ тухай дурадхал делегадууд тэдэнэй баталан абаhан комиссиин жэл бүриин элидхэлдэ оруулhан байгаа.

Гэбэшье олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй тэмдэглэhэлэй ёhоор, комисси буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые хойшолуулашагүйгөөр шиидхэхэ, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэгүүдые, илангаяа ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо талаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ тухай бодото дурадхалнуудые баталан абажа шадабагүй. США болон бусад зарим гүрэнүүдэй дурагүйдэжэ байhан дээрэhээ комиссинууд ядерна туршалгануудые хорихо талаар тодорхой дурадхалнуудые абабагүй. Гэхэтэй хамта туршалгануудые болюулха гээшэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые бага болгохо талаар эгээл бүтэмжэтэй hайн зам болохо байна гэжэ СССР-hээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшын орлогшо В. В. Шустов тэмдэглээ. Тэрэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоолгодо хабаатай орёо асуудалнуудые шиидхэхэ арга олгохо.

КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛНУУД ХЭБЛЭГДЭБЭ

КАИР. Египедэй «Аль-Маукыф Аль-Араби» хэблэл КПСС-эй XXVII съездын материалнуудай суглуулбариие араб хэлэн дээрэ олон хэhэгээр барлажа гаргаба.

Хүгжэлтынгөө жэлнүүдтэ совет общество политическэ, социально-экономическа, эрдэм ба соёлой асуудалнуудаар элитэ ехэ амжалтануудые туйлаба гэжэ суглуулбариин оршол соо хэлэгдэнэ. СССР-тэ зохёон байгуулгын талаар туйлагдаhан үндэр үрэ дүнгүүд бусад арадуудта гэршэ жэшээ болоно. Дэлхэй дээрэ сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие туйлажа, совет хүнүүд захагүй замбуулиинай дайда руу хүн түрэлтэндэ харгы зам нээhэн, империализмын хархис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй hанаашалгануудые буруу hүргэhэн байгаа. Советскэ Союзай манлайта үүргын, дотоодын болон гадаадын политикын талаар тэрэнэй ехэ амжалтануудые туйлаhанай ашаар социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай байдал улам бэхижээ, газар дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоохын тула үргэн ехэ арга боломжонууд байгуулагдаа.

КПСС-эй XXVII съезд гэрэлтэ hайхан ерээдүйе байгуулха бодото хараа түсэбүүдые бэелүүлгын харгы замуудые совет болон дэлхэйн бусад арадуудта заажа үгэбэ гэжэ оршол соонь хэлэгдэнэ. СССР-эй коммунистнуудай хуралдаан совет ажалшадай аша туhа тухай партиин оролдожо байhые элирхэйлэн харуулба. Дэлхэйн империализмын хархис ябуулгануудтай тэдэнэй тэмсэлдэ хүгжэжэ байгаа оронуудые Советскэ Союзай дэмжэжэ байhыень баталаа. Тэрээн дээрэ баталагдан абтаhан материалнууд соо тодорхойлогдоhон съездын суртал hургаалнууд саашанхи жэлнүүдтэ совет арадай бэелүүлхэ бүхы ажал ябуулгын генеральна хараа шугам болоно.

МНРП-гэй XIX СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

УЛААН-БААТАР. Ороной арадай ажахын бүхы hалбаринуудта хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлдэлгын гуримые саашадань нарижуулан hайжаруулгын асуудалнууд энэ табан жэлдэ МНР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект соо найруулагданхай. МНРП-гэй XIX съездын урда тээхэнэ энэ документые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ амжалтатайгаар түгэсэбэ.

МНР-эй техническэ мэргэжэлэй hуралсалай системэдэ хүбүүд, басагад 85 мэргэжэлэй али нэгыень шэлэжэ шадаха байна. Ойрын ерээдүйдэ эдэ мэргэжэлнүүдэй тоо зуудa хүрэхэ юм. Хүдөө нютагта хүдэлхэ дүршэл шадабари ехэтэй мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Техническэ мэргэжэлэй 15 тусхай училищи энээниие эрхилдэг юм. 8,5 мянган хүн эдэ училищинуудта hурадаг.

Аха дүү Монгол ороной техническэ мэргэжэлэй hуралсалые хүгжөөлгэдэ, тэдэнэй материально-техническэ баазые бэхижүүлгэдэ Советүүдэй орон ехэ туhа хүргэдэг. Жэшээнь, СССР-эй технико-экономическа туhаламжаар техническэ мэргэжэлэй 28 училищи эндэ байгуулагданхай. Тэрээнhээ гадна, үнгэрhэн түсэбтэ табан жэлэй үедэ Монголой 8 мянган шахуу хүбүүд, басагад Советскэ Союзай нимэрхүү hургуулинуудта hуража гараhан байгаа.

УЛААН-БААТАР. Арадай Монголой ниислэл хото баяр жабхаланта дуу хүгжэмөөр, гоё hайхан транспарантнуудаар коммунис субботнигто хабаадагшадые угтаба. Эхэ оронойнгоо аша туhада түлөөhэгүй хамтын ажалые эндэ субботнигууд гэжэ нэрлэдэг юм. МНР-тэ зургаан үдэрэй хүдэлмэриин неделитэй байhан дээрэhээнь субботнигууд амаралтын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэдэг. Ажалай энэ hайндэр МНРП-гэй болохоёо байhан XIX съездэ зорюулагдаhан байгаа. Республикын гурбадахи хүн бүхэн хүдэлмэриингөө газарта, барилга дээрэ, hуурин тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо ажаллаба. Орон 50 миллион шахуу түгригэй нэмэлтэ продукци абаhан байгаа. Энэнь эхэ болон үхибүүдые хамгаалгын объектнүүдые барилгада хэрэглэгдэхээр шиидхэгдээ. Энэ субботник хамтын ажалай, интернациональна харилсаанай hайндэр болобо. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай мэргэжэлтэд монгол ханинартаяа хамта тэрээндэ хабаадаhан байгаа.

УЛААН-БААТАР. hүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо Монголой арадай ажахыда уралан нарижуулгын дурадхалнуудые, ухаалан зохёолгонуудые нэбтэрүүлhэнэй ашаар 100 миллион түгригэй экономическа ашаг үрэ абтаба. Эрдэм техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй, ревсомолой ЦК-гай ба уралан нарижуулагшадай бүлгэмэй үүсхэлээр Улаан-Баатарта эмхидхэгдэhэн республиканска выставкэ уралан нарижуулагшадай хүдэлөөнэй эршэ дэлисые бата найдамтайгаар харуулна. Экономикын элдэб hалбаринуудта үйлэдбэриин технологиие нарижуулан hайжаруулха, автомат оньhо түхеэрхэ, ажал хэрэгые оньhожоруулха талаар шэглүүлэгдэhэн ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын 700 гаран дурадхал эндэ табигдажа, мэргэжэлтэдэй анхарал ехээр татана.

УЛААН-БААТАР. Үнгэрhэн түсэбтэ долоодохи табан жэлэй үедэ Монголой эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд үргэдхэгдэжэ, ашаг үрэнь дээшэлүүлэгдээ. 150 элдэб бэдэрэлгэ, дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Энэ үе соо эрдэм-шэнжэлгын шэнэ эмхинүүдые байгуулгада, мэргэжэлтэдэй национальна кадрнуудые бэлдэлгэдэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Туршалга-шэнжэлэлгын ашаг үрэ ехэтэй хүдэлмэри ябуулагдаа.

урэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө

...ЭДӨӨРӨӨ ШАНГААР ОРОЛДОО hAA...

...ба алкоголизмые ...жээнүүд тухай» ...ральна Комите... СССР-эй бо... Верховно Сове... ...нүүдэй Указууд ...ндо бирагүйгөөр ...айна гэhэн дохёо ...ехээр республи... ...й зургаануудта ...иие шалгаха ...р тусхай комис... ...эльгээгдээ hэн. ...он правительст... документнүүдэй ...одото дээрэнь ...ар райондо мүр... ...дээгүй гэжэ ко... ...лбэ. Жэшээлхэ... ...ой хэдэн hарын ...да жэлэй тэрэ ...уулхада хүнүүд... ... худалдагдаhан, ... гаргаха ябадал ...йба. ...ведэй гүйсэдко... ... архидалга ба ... тэмсэдэг ко... ...мэриеэ hулад... ...нэй түрүүлэгшэ ... Шашина даал... ...тээ харюусалга... ...адаг болошоhон ...туршада тус ко... ...ол хоёр заседа... ... байба. ...ксимо тосхоной ...зобомоор болоо ...олонхи предпри... ...цинуудта, эмхи ...архидалга болон ... тэмсэхэ комис... ... сүүдүүд хү... ...гаа. Үдэшэндөө ...мжаар, арадай ... үсөөноор ха... ...шоо. Тиимэhээ ...алай журам эб... ...й шанга тэмсэл ябуулагдадаггүй ...о тохёолдоhон ...суудал архидал... ...олизмтай тэмсэ... ...нска комиссиин ... хаража үзэг...

доо hэн. Тус комиссиин хараалhан хэмжээ ябуулганууд хэр зэргэ дүүргэгдэнэ гээшэб?

Мүнөө районой эмхи зургаанууд архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ хэрэгтэ гараhан дутуу дунданууднаа усадхажа эхилэнхэи. Энэ асуудал районно Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ харагдаад, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэдэг комиссиин бүридэл хубилгагдаа hэн. Тус комиссиие районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. В. Хингелов хүтэлбэрилхэ боложо, комиссиин секретаряар райсоведэй гүйсэдкомой эмхидхэлэй таhагые даагша В. Н. Козулин hунгагдаа.

Шэнээр hунгагдаhан комисси хүдэлмэриингөө түсэб, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, хэдэн заседанинуудые үнгэргөө. Тэндээ зарим предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнаба. Мүнөө район соо архидалга ба алкоголизмтай тэмсэдэг комиссинууд, нүхэдэй сүүдүүд, арадай дружинан хүдэлмэриеэ hайжаруулжа, архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэдэг бүлгэмүүд эмхидхэгдээ.

— Архидалга болон алкоголизмтай шанга тэмсэл хэхэ ябадалые арад зомнай ехэтэ hайшаана. Бүгэдөөрөө шангаар оролдоо hаа, энэ муу муухай ябадалые усадхажа шадахабди, — гэжэ Владимир Николаевич Козулин хөөрэнэ.

Тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүдэй зүб байhые hаяхана бирагүй байдалда байhан Таксимо тосхоной жэшээ дээрэ хаража болохоор байна. Тэндэхи поселково Соведэй гүйсэдком, предприяти, организаци, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ниитын эмхи зургаанууд хамтаараа, эмхитэйгээр архидалга болон алкоголизмтай тэмсэл хэжэ эхилбэ. Поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр Олег Дамдинович Очиртаровай hунгагдаhанhаа хойшо энэ хүдэлмэри илангаяа эршэтэйгээр ябуулагдадаг болоо. Энэ нүхэрнай поселково Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи архидалга болон алкоголизмтай тэмсэдэг комиссиие өөрөө толгойлно.

Предприяти, организаци бүхэндэ архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ комисси, нүхэдэй сүүдүүд хүдэлжэ эхилэнхэй. 670-дахи СМП, 694-дэхи СМП, 136-дахи мехколонно, 251-дэхи СМУ, хүүргэ баридаг 97-дохи отряд болон бусад коллективүүдэй дружиннигууд тусхай графигаар үдэшэ бүри тосхон соогоо дежурлана. Архидалгатай тэмсэхэ асуудал поссоведэй гүйсэдкомой заседани, тосхоной эдэбхитэдэй болон коллективүүдэй суглаанууд дээрэ хаража үзэгдэнэ, архи уугаад шууяа гаргагшад, журам заршам эбдэгшэд анхаралда абтангүй үлэнэгүй. Коллективүүдтэ ашаг үрэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө тэмсэнэ, архигүйгөөр хурим, түрэ, үдэшэнүүд үнгэргэгдэдэг боложо байна.

Эдэ бүгэдэ хэмжээнүүдэй ашаар тосхондо архи худалдалга горитойгоор хороо, архи уугаад аашалха, ажалай журам эбдэхэ ябадал үсөөрөө.

...Таксимоhоо гараад БАМ-ай түмэр замые даган, Хойто-Байгалай районой Новый Уоян тосхондо хүрэжэ ерэбэбди. Энэ тосхон агуу барилгатай хамта бии болоhон түүхэтэй. Мүнөө эндэ арбан мянга гаран хүн ажаhууна.

Тус тосхоной поселково Соведэй гүйсэдком архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлдэ олониитын хүсэ элсүүлжэ эхилээ hэн. Поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. М. Кочетов, тэрэнэй орлогшо Т. Ф. Потапова, гүйсэдкомой секретарь Л. А. Брянская гэгшэд энэ талаар нилээд эдэбхи гаргаа, оролдосотой хүдэлөө гэжэ тэмдэглэхээр ёhотой.

Поселково Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи архидалгатай тэмсэдэг комисси жэлэй туршада 46 заседани үнгэргэжэ, 83 асуудал хаража үзөө. Заседанинуудта дээрэ хэдэн предприятиин, организаци, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, архидалгатай тэмсэдэг комиссинуудай түрүүлэгшэнэр тоолоо. Архи уудаг, ажалай болон ниитын журам эбдэхэ ёдэнтэй тэмсэл хэдэггүй 34 тушаалтадта зэмэ тохёогдоо юм.

Журам заршам сахиха хэрэгтэ hайн дуранай арадай дружиннигууд горитой үүргэ дүүргэнэ. Энэ талаар ниитын ёhо архидаг соведэй түрүүлэгшэ Екатерина Александровна Черновская оролдолго гаргана. Үдэшэ бүри эндэхи коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй тусхэнэй дружиннигууд тусхай графигай ёhоор дежурлана. Тэдэнэр ниитын журам сахиха тосхоной пунктда ороод, участково инспекторой хүтэлбэри доро предприятиин организацинуудай эльгээhэн автомашина хэрэглэнэ. Жэлэй туршада арадай дружинанууд клуб, магазинуудаар, стадионуудаар 42, хамтын худалдаар 84 рейднүүдые үнгэргэжэ, журам заршам, ёhо эбдэhэн 30 хүниие барижа...

Мүнөө тосхондо арадай 23 дружинанууд тоологдоно. Дружинанудай хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй, мүрысөөнэй дүнгүүд квартал бүри гаргагдана. 572-дохи СМП-гэй, «ЛитваБАМстрой» гэhэн СМП-гэй, хүүргэ баридаг 53-дахи отрядай, леспромхозой коллективүүдэй дружинанууд уялгаа hайнаар дүүргэнэ. Тэдэ коллективүүдэй дружинанай командирнууд В. А. Качаев, А. Ф. Коровин, А. П. Денисов, И. П. Киселюнас, А. Ф. Окулов гэгшэд түрүүшүүлэй зэргэдэ алхална.

Поселково Соведэй дэргэдэхи бэшэшье организацинуудай хүдэлмэри hайшаамаар. Илангаяа поссоведэй захиргаанай комисси (түрүүлэгшэнь С. И. Бильзюнявичюс, тэрэнэй орлогшо В. И. Поливода, секретариинь В. Д. Прейфер) бэшэдтэ жэшээ харуулна. Тус комиссиин заседани саг болзорооо үнгэргэгдэнэ, шухала асуудалнууд хаража үзэгдэнэ. Тиихэдэ поселково Соведэй хуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэг эрхилдэг комисси (инспекторынь О. А. Путова), эхэнэрнүүдэй совет, үйлсэнүүдэй комитедүүд болон ниитын бусад организацинууд оролдосотой hайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэй үүсхэл оролдолгоор лекци ба элидхэлнүүд уншагдана, семинар, зүблөөн, ажалшадай суглаанууд, тусхай үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ, ханын газетэ, «сошордомо дохёо», «дайшалхы хуудаhан» болон бусад гаргагдана. Тосхондонь соёлой-спортивна комплекс муу бэшээр хүдэлжэ байнхай.

Республикымнай хойто Баунтын болон Хойто-Байгалай районуудай бэшэшье тосхон hууринуудаар ябажа харахада, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ хүдэлмэри hуладхагдангүй, үдэр бүри шангаржа байна гэжэ ойлгохоор. Тиихэдэ шэнэ онол арганууд, тэрэ тоодо архигүйгөөр хурим, түрэ, тусхай үдэшэнүүдые үнгэргэлгэ, архи уудаггүй үйлсэ, гэр бүлэ, тосхонуудые соносхолго гэхэ мэтэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байна. Иигэжэ бүгэдөөрөө оролдобол, архи ууха, журам заршам эбдэхэ ябадалай үгы болгогдохо байhаниинь найдамтай.

Гэбэшье дутуу дунданууд үшөөл дайралдана. Тус районуудай партийна, совет болон ниитын организацинууд тэдэниие усадхахын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна.

Ц. СУБАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Дүлэтэ эсэргүүдэй баатарнууд

ИЛАЛТЫН ТУГ ДОРО

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда совет арадай илаһаар дүшэн нэгэн жэл үнгэрэшэбэ. Арад зондомнай аюул заболон асараһан харата муухай дайн жэл ошохо тума түүхэдэ орохоһоо гадна манай Илалта мүнөөдэрэймнай ажабайдалда, ерээдүйдэмнай сэхэ хабаатай болоно гэжэ.

Жэл бүри Майн 9-дэ һайндэрэй жагсаалнууд хаа хаанагүй үнгэрдэг. Байгша ондо жагсаалнууд Илалтын туг доро дабшажа, тэрэ дайнда ами наһаа хайрлангүй унаһан хүбүүд, басагадаа мүнхэлхын хэшоонүүдэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табилган, олон зоной хабаадагатай митингнүүд болобо гэхэ.

Мүнөөдэршье бидэнэй амгалан байдалай түлөө, манай ахана Совет гүрэнэйнгөө ойроо хүртэжүүгий хилые һэргэлэн хёрхоор сахинал! Ямаршье дайсад манай Эхэ орондо, манай амгалан байдалда хоро хүргэжэ шадахагүй.

Үглөөдэр болоходо, мүнөөнэй һурагшад, шандааһа шангатай, эрдэм мэдэсэтэй, шэн зоригтой аха нүхэдэйнгөө халаан болоно, баһал иимэ жагсаалда зогсохо нангин уялгаяа дүүргэхэ жэшээтэй бшуу.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ Илалтын туг доро амгалан байдал сахиха гээшэ эгээл ехэ, эгээл харюусалгатай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

«Манай хэрэг үнэн! Илахабди!» — гэжэ манай арад зон хоро бусалан, хорото дайсадай урдаһаа бодоһон түүхэтэй.

Хамаг хүсэеэ, хатуу эдээ
Хамтаараа Илалтада
зориулая!
Эрэ зоноо, эрхим хүлэгүүдээ
Илалта түйлахыень фронт
мордохуулая!

Илалта асарһан дүрбэн дүнэтэ жэлнүүдэ сэрэгэй бүхэнэй сэдьхэлдэ. Ухаан бододо эрьен ерэдэг лэ. 20 миллион совет хүнэй ами наһые абааһан энэ эхэ дайн эдир залуу үетэндэ бододо һонуугүй, һэргылэмжэ, түүхын хэшээл болоно бшуу!

Дайшалха зам... Би Гусиноозерск хотын олониитын хүндэдэ хүртэжэ ябаһан, эбтэй эетэй бүлэтэй танилсаһандаа ехэ баяртайб. Энэ гэр бүлэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайндаа дүрбэн сэрэгшэд булта амиды мэндэ бусаһан. Тэрэн колхоз, совхозуудтай хэжэ байһан ажалаа саашань үргэлжэлүүлээд, мүнөө булта наһанайнгаа амаралтада гаранхай.

Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ: Норбо, Базар, Магбан, Аюр Цыбендоржиевтан. Үнэр баян энэ бүлэдэ агуу ехэ дайнда эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө абаһан таби гаран хайра шагнал бии.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда абын дүрбэн хүбүүд ябаһан байнабди. Мүнөө бултадаа пенсидэ гаранхайбди. Хэмнайшье дайнда ябахадаа нангин уялгаа үнэн сэхээр дүүргэжэ ябаһан гэжэ мэдэнэбди. Бултадаа орден, медальнуудтай тэонто нютагаа бусаа һэмди. Ехэ аха бидэ хоёр баруун фронтдо ябаабди. Магбан Аюр хоёр Зүүн тээ — милитарист Японии бута сохилсоһон юм. Дайнда яһала юумэ үзэжэ ерэһэн хүнэй бологолон даа. Шархатаад, инвалид болоод ерэгээ. Мүнөө манай гүрэн бидэнэрые, ветерануудые, ехэ анхаралдаа абанхай. Дүрбэн ахэ дүүнэр табан зуу гаран түхэриг һара бүридэ түһаламжа болгон абанабди, — гэжэ Б. Д. Цыбендоржиев хөөрэнэ.

— Та 1942 ондо Великие Луки гэжэ хотые сүлөөлэдэ хабаадаһандаа байнат. Энэ байлдаан тухайгаа богонёор хөөрэжэ үгыт?

— Великие Луки хотые фашис эзэмдэгшэдһээ сүлөөлхын тула 1942 оной ноябриин 24-дэ добтолго эхилээ һэмди. Тэндэ ехэ хүндэ байлдаан болоһон юм. Би миномётно расчёдой командир ябааб. Манай миномёт 3—4 километр зайда буудадаг һэн. Буудахадаал командна пунктһаа захиралта хүлеэдэг байгаабди. Хэды шэнээн зайн газарта, хэды һомоор буудахаб гэһэн захиралта үгтэдэг байгаа. Миномёдороо буудахадаа: «Энэ Гитлертэ! Энэ Герингдэ!» — гэлдэжэ байгаад хашхаралдагша бэлэйбди, — гэжэ Базар Дамдинович дурсан хөөрэнэ. — Декабриин 16-да хүндөөр шархатаад, госпитальдо ороһон байгааб. Манай сэрэгшэд Великие Луки хотые 1943 оной январиин хоёрдоор сүлөөлөө һэн, — гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

— Базар Дамдинович, та Гусиноозерск хотодо ажахуунат. Гусиноозерск хотодо 4—5 томо һургуули бии. һургуулиин һурагшад дайнай болон ажалай ветерануудтай ходо уулзалганууды үнгэргэдэг гэшэ гү?

— Манай хажуудахи 4-дэхи һургуулида айлшалдагби. Эрэлхэг зоригой хэшээлдэ уридаг, комсомолойшь суглаануудта ошодогби. Дайнда ябаһан тухайгаа үхибүүдтэ хөөрэжэ үгэхэш дуратайб. Мүн нэгэдэхи һургуулида уряалаар ошодогби. Залуушуулда би иигэжэ хандаха дуратайб: «Таанар, мүнөө үеын залуу наһатан, Эхэ ороной түлөө бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй үгэхын түлөө мүнөөһөө бэеэ бэлдэхэ, һайнаар һураха, оролдохо болоно гэшэт. Мүнөө бултадаа газетэ уншанабди, радио шагнана, телевизор харанабди. Американ империализм шэнэ дайн сэрэгэй үүдхэхэ зорилготойгоор муу муухай ябадал гаргана гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Манай Совет гүрэн амгалан байдалда дуратай. Ургажа ябаһан залуушуул, Эхэ ороноо хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн байхаар бэеэ бэлдэхэ ёһотойт!»

Иигэжэл Базар Цыбендоржиев хөөрөөгөө түгэсхөө һэн.

Л. ДОРЖИЕВА.
Сэлэнгын район.

Улаан-Үдэ хотын Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсэдэ гарахадаа, хүн бүхэн «Дружба» гэжэ кинотеатрые обёордог байха.

Тэрэнэй шанха урда, үйлсын нүгөө талада, 5-дахи парикмахерска оршодог юм. Эндэ коммунис ажалай ударник, залуушуулай һурган хүмүүжүүлэгшэ, социалис мүрысөөндэ хэдэн дахин илаһан Галина Максимовна Парфёнова (зураг дээрэ) хорин нэгэдэхи жэлээ хүдэлжэ байна.

Ямаршье шэрүүн үһые «номгоруулжа», хүнэй нюур шарайе урихан болгожо шэмэглэдэг причёсконуудые зохёодог 1-дэхи классай мастер дүй дүршэлөө, онол аргануудаа залуу парикмахернуудта дамжуулан үгэдэг.

Һаяхан тэндэ ороходомни:

— Манай Максимовнае буулгагты, ондоо бэрхэ хүниие дүтэ наашашье олохогүйт, — гэжэ сүг хүдэлдэг нүхэдынь дурадхаа бэлэй.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фототекст.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ХАРЮУСАЛГАТАЙ МЭДЭРЭЛ

Арад зоной оюун ухаанай ажабайдалай таһаршагүй хубинь болоһон хүгжэмтэ искусствада дуратайшуулай аудитори үнэхөөрөө ехэ. Жэл бүри хото городууд болон хүдэлмэришэнэй һуурин тосхонуудта, колхоз, совхозуудта 500 мянган шахуу концерт үнгэргэгдэжэ, олон миллион хүнүүдые суглуулдаг. Түрүү коллективүүд, мэдээжэ уран бэлигтэн ба зохёохы ажалтай залуушуул тэдээндэ хабаададаг. Гэбэшье ажалшадай үзэл сурталай-эстетическэ эрилтэнүүдтэ, партиин XXVII съездын олон үндэһэ яһатанай совет соёл культурын урда табиһан шухала зорилгонуудта концертын хэрэг байдал дүүрэнээр харюусанагүй.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ баталагдаһан КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол орон дотор концертнэ ажал ябуулгые саашадань һайжаруулгада шэглүүлэгдэнхэй. ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар энэ документын удха шанар тухай СССР-эй соёлой министрэй нэгэдэхи орлогшо Е. В. Зайцев хөөрэнэ.

— Совет обществын хүгжэлтын эрид хубилалтата шэнэ үе шата манай бүхы хүдэлмэриин, тэрэ тоодо концертнэ ажал ябуулгын онол аргануудые ба түхэл хэлбэринүүдые горитойгоор шэнэдхэн хубилгаха эрилтэ табина, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Классическа болон мүнөөнэй искусствын уран һайханай талаар түгэс бүтээл найруулгануудые үргэнөөр идхан дэлгэрүүлгэ мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада энээндэ хабаатай бүхы организацинууд болон эмхи зургаанууд эмхитэйгээр, тусхай шэглэлтэйгээр хүдэлхэ ёһотой.

Гастрольно-концертнэ ажал ябуулгые тодоор түсэблэхэ, залан хүтэлхэ ба хинаха асуудалнуудта анхаралай хандуулагдаһан тогтоолой хубиие онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Уран һайханай коллективүүдэй болон гүйсэдхэгшэдэй ондо ондоо албан зургаануудта хабаатай байһанһаань дулдыдангүй, түлбэритэйгөөр үгтэдэг концертнэ бүхы ажал ябуулга имагтал гүрэнэй концертнэ эмхи зургаануудаар дамжуулагдан бэелүүлэгдэхэ болоо.

Концертнэ эстрадаһаа, телевизионно болон радиопрограммануудта зэдэлдэг, мүн миндаһан дээрэ бэшэгдэһэн зохёол бүтээлнүүдэй үзэл сурталай болон уран һайханай хэмжээе, шанарые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдтэ тогтоол дотор ехэ һуури олгогдоһониинь дэмы бэшэ. Энээнтэй дашарамдуулан, хүгжэмтэ фестивальнуудые, искусствын һайндэрнүүд болон декаданuудые, конкурснууд ба харалгануудые үнгэргэхэ гуримые карижуулан һайжаруулгын зайлашагүй шухала байһанда анхарал хандуулагдана. Юуб гэбэл, имагтал тэдэнэр шэнэ нэрэнүүдые элирүүлхэдэ туһалха, гүйсэдхэгшэдэй концертнэ репертуарые үргэдхэхэ юм. Гүрэнэй захилнуудай системэдэ, уран һайханай талаар түгэс программа зохёолгодо түрүү композиторнуудые, литераторнуудые, режиссернуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулгада шухала удха шанар олгогдоно.

Хүгжэмтэ гэгээрэлэй талаар хүдэлмэриин һуладаһан тухай гэршэлһэн баримтанууд бидэ бүгэдэнэй һанаае зобооно. Шагнагшадые, нэн түрү... луушуулые гоё һайханиие... годог байхаар хүмүүж... зарим эстрадна ансамб... дай программын мүүтэ... лөөлдэг байһаниинь ню... шэ.

Эстрадын ажал яб... гуримшуулха, концертн... үзэл сурталай, мүн ура... ханай хэмжээе дээшэл... гүйсэдхэгшэдтэ, мүн ко... нүүдые эмхидхэгшэдт... эрилтэ табиха талаар б... дэлмэри ябуулдаг гэз... Соёлой олохон парк... амаралтын байшангууд... санаторинуудта, тра... дээрэ баруунай оро... тиимэшье һайн бэшэ... найруулгануудые һа... зохёолнуудай үргэнөө... тэрүүлэгдэдэг байһан... та һанаа зобооно. Иим... далые заһахын тулад... хүнэй мүнөөнэй эрилт... харюусамаар програм... даар тус тус эмхи зур... дые хангаха гурим... болзорто тодорхойлхо... СССР-эй Соёлой мин... ствэдэ, мүн энээндэ х... бусад эмхи зургаануудт... гагдаа.

Кадрнуудай асуудал... концертнэ ажабайдалай... гүүдэи дулдыдадаг... асуудалнуудай нэгэнии... лоно. Һүүлэй үедэ фи... нинууд болон хүгжэмт... лективүүдэй хүтэлбэри... дэй бүридэл нилээд... хэгдэһэн байна. Гэбэшье... цертнэ хэрэгэй мэргэ... — ажабайдалһаа үндэһэ... искусство идхагшадай... гүнзэгыгөөр мэдэрдэг... бэлэдхэлтэй хүнүүд у... хяраал дуталдаһаар... цертнэ эмхи зургаануу... ректорнуудые бэлдэхы... да А. В. Луначарскиин... жэтэ ГИТИС-эй дэргэд... атральна дээдэ курс... шалгагшадай тоогой... руулагдаха байһаниинь... шаалтай. Дээдэ болон... дунда һургуулинуудта... хэгшэдые бэлдэлгын х... горитойгоор һайжаруул... лаар нэмэлтэ хэмжээну... һэл хараалагдаа.

Бидэ артистнуудта ехэ... тэ табижа шадахабди... энээнэй тулада тэдэнэр... дэлмэриие материалы... лаар хангахын ба урм... хын тула зохихо эрхэ... байгуулха шухала. К... үгэхэ талаар тогтоолд... монууд заримдаа түрү... сэдхэгшэдэй хүдэлмэри... тойбо болодог байгаа.

Энээнтэй хамта конце... хэ нормые хизаарлалт... люулха, зарим бүлэг... нуудай, лекторнүүд-иск... шэнжэлэгшэдэй, филар... болон эстрадна жанрай... артистнуудай ажалай... риие дээшэлүүлхэ, газа... да дээрэнь концерт үг... түлөө гастрольно нэмэлт... гэнэй түлэгдэдэг нюта... тооe олошоруулха гэжэ... раалагдаа. Энэнь нэн... Сибирьта ба Алас-Дур... заарта хабаатай.

Искусствын ажал яб... шадай һайшаан үгтэһэ... тогтоол соо 1987—1995... та концертнэ болон ф... мониин залнуудые бари... хим шанартай хүгжэмэ... струментнүүдээр, абяана... лон гэрэлэй-техническэ... ратураар эрилтэ хэрэгл... нүүдые хангаха гэжэ... лагдаа.

Концертнэ ажал... болбол үзэл сурталай... мэриин шухала хубин... тиин тэрэнэй эдэбхитэ... нүлөөтэй болохын тула... юумэ хэхэ хэрэгтэй.

АГА НЮТАГААР ЗЭДЭЛЭЭ

Буряадай бэлигтэ композитор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Базар Очирович Цырендашиевай таби наһанай ойе республикымнай түб — Улаан-Үдэ хотын олониитэ байгша оной апрелиин тэнгээр үргэнөөр тэмдэглээ һэн.

Һаяшаг мэдээжэ композитор Шэтын областиин Агын автономито округой захиргаанай уряалаар түрэл Ага нютагаараа айлшалжа, зохёохы ажал ябуулга тухайгаа тоосоо хэжэ ерэһэн байна. Эдэ уулзалгануудта СССР-эй арадай артист, М. Глинкын нэрэмжэтэ Россиин Федерациин Гүрэнэй шангай лауреат Дугаржап Дашиев, оперо болон баледэй театрай залуу дуушан Солбон Бадмаев, Буряадай АССР-эй габьяата артист, концертмейстер Анна Архипова гэгшэд хабаадалсаа.

Ага һууринда оршодог округой соёлой байшан соо эмхидхэгдэһэн түрүүшын уулзалгада хүн зон олоороо суглараа. Базар Цырендашиевай зохёохы ажал тухай КПСС-эй Агын окружкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. И. Шкаровский дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна. Удаань эндэхи тала нютагһаа урган гараһан бэлигтэ хүбүүгээ округой түбэй эмхи зургаануудай болон предприятинуудай, мүн һуралсалай газарнуудай түлөөлэгшэд алдарта таби наһанайнь ойгоор халуунаар амаршалаад, саашадаа зохёохы хэрэгтээ ехэ амжалтануудые түйлахыень халуун альга ташалган доро хүсэбэ. Удаань Улаан-Үдэһөө ошоһон Буряадай оперо болон баледэй театрай бүлэг артистнууд композиторай аялга нугалбаряар ирагуу һайхан дуунуудые олоор гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулаа.

Округой соёлой байшанда болоһон ехэ концертын түгэсхэлдэ Агын арадай филармониин болон Ага һууринай уран һайханай бүлгэмүүдэй хамтын хоор композиторай «Сэлэнгэ», «Ленин тухай дуун» гэхэ мэтые уян гоёор, һүр жабхалантайгаар Дугаржаб Дашиевтай хамта гүйсэдхэбэ.

Базар Цырендашиевай анхан һураһан Агын 1-дэхи дунда һургуулида, мүн Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой нэрэмжэтэ Агын багшанарай училищида композитортай хани халуун уулзалганууд удаан үргэлжэлөө. Эдэ уулзалганууд дээрэ эмхидхэгдэһэн концертнүүдтэ айлшад, һурагшад болон багшанар олоороо хабаадалсажа, композиторай дуунуудые ирагуу һайханаар гүйсэдхөө.

Уулзалгада хабаадагшад СССР-эй арадай артист Л. Л. Линховоиной түрэһэн нютаг Ага-Хангилай «Победа» колхоз ошохо замдаа Совет засагай түлөө баатарлигаар унаһан 33 тэмсэлшэдэй дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөөдэ сэсэгүүдые табижа, хүндэлэн ёһолоо. Тэрэшэлэн композитор түрэһэн нютаг Согто Хангилайнгаа ажалшадтай хани халуунаар уулзажа, тэндэхи соёлой байшан соо концерт эмхидхэгдэһэн байна.

Б. НАМДАКОВ.

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨГЭЙ СПОРТЫН ЗУНАЙ ҺААДАНУУД 1986

ТҮЛЭГТӨӨ ОРОНХОЙ

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан республикын хүдөөгэй спортын нэгэдэхи нааданuудта бэлэдхэл түлэгтөө оробо. Түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэ энэ нааданай түгэсхэлэй зунай мүрысөөнүүд Зэдын районой Петропавловка тосхондо июниин 13—15-най үдэрнүүдтэ болохо юм. Манай корреспондент республикын хэдэн районуудай спортивна нааданuудые үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедүүдэй түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэй ямар хүдэлмэри ябуулжа байһанаар һонирхоод, доро үгтэһэн харюунуудые абаба.

Хүдөөгэй спортивна нааданuудые үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой секретарь **В. И. Будаев:**

— Хүдөө нютагуудай ажалшадай дунда спортын нааданuудай үнгэргэгдэхэ болоһон тухай мэдээсэл манай районой спортын эмхинүүд, физкультурын коллективүүд угаа баяр баясхалантайгаар угтаа һэн. Мүнөө районой колхоз, совхоз, һургуули, предприятинуудһаа түгэсхэлэй нааданда хабаадаха команда, спортсменүүдээ шэлэн абажа, районой суглуулагдамал командануудые бүридхэжэ эхилэнхэйбди. Июниин 7—8-най үдэрнүүдтэ хүдөөгэй нааданuудта зорюулагдаһан сурхарбаан үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба. Сурхарбаанай программада буряад барилдаагаар, һур харбалгаар, гиир үргэлгөөр, хүнгэн атлетикээр, футбол, волейбол, мори урилдаагаар мүрысөөнүүд оруулагдаһан байна. Районой түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн эдэ мүрысөөнүүдтэ эрхимлэжэ гараһан спортсменүүдһээ районой суглуулагдамал команданууд бүридхэгдэжэ, республикын хүдөөгэй нааданuудай түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадахая Петропавловка тосхон ошохо болоно. Буряад барилдаагаар бэеэ һоригшодой дундаһаа Гааргын совхозой хүдэлмэришэн, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер Виктор Гашинов, һур харбалгаар хүүгэдэй спортын һургуулиин багша, СССР-эй спортын мастер Анатолий Гармаев, гиир үргэлгөөр районой электросетиин хүдэлмэришэн Шадапов, бусад ехэ нааданuудта бэеэ бэлдэжэ, һорилго хэжэ эхилэнхэй юм.

* * *

ЗАКАМЕНСК. Эдэ үдэрнүүдтэ түгэсхэлэй нааданда хабаадаха спортсменүүдые шэлэхэ хэмжээ ябуулга комитедэй хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэжэ, һорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ эхилээ. Спортсменүүдые ехэ нааданда бэлдэхэ тусхайта нюурнууд томилогдонхой. Жэшээнь, волейболоор, буряад барилдаагаар, һур харбалгаар дүршэлтэй тренернүүд Б. С. Доржиев, А. С. Тармаев, Ж. С. Цыремпилов гэгшэд табигдаад, эдэ үдэрнүүдтэ һорилго, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ захалаа.

— Захааминай районой хүтэлбэрилэгшэд, спортын тренернүүд олон зоной хабаадалгатайгаар мүрысөө үнгэргэхэ талаар дүршэлтэй болонхой. Декабрьһаа апрель һара хүрэтэр эндэ районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй спартакиада үнгэргэгдөө һэн. Спартакиадын программада волейбол, буряад барилдаан, гиир үргэлгэ, канат таталгын мүрысөөнүүд оруулагдаһан байгаа. Тиимэһээ энэ талаар өөрын һайн бэлэдхэлтэй командатай болохын хойноһоо оролдохо болонобди, — гэжэ эмхидхэлэй комитедэй гэшүүн В. К. Старицын хөөрэнэ.

* * *

Хүдөөгэй спортивна нааданuудые үнгэргэхэ республикын эмхидхэлэй комитет мүрысөөнүүдэй судьянарай бүридэл баталба. Жэшээнь, футболоор үнгэргэгдэхэ нааданuудые республикын категориин судья С. М. Казаков, нэгэдэхи категориин судьянар Ю. Г. Изюмцев, А. С. Соловьев гэгшэд хангахаар баталагдаба.

Буряад арадай барилдаанай судьянараар — уласхоорондын категориин судья К. С. Олзоев, республикын категориин судьянар В. В. Баймсев, Р. Г. Валеев гэгшэд томилогдоо.

Һур харбалгаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөнэй судьягаар — бүхэсоюзна категориин судья М. Ю. Дабаев, республикын категориин судьянар А. Б. Бутхаев, С. Б. Санжиев, Ц. Б. Будаев; гиир үргэлгын мүрысөөнэй судьягаар — бүхэсоюзна категориин судья С. И. Деханов, республикын категориин судья Н. И. Гуров, нэгэдэхи категориин судья В. Н. Балданов; хүнгэн атлетикын судьягаар — бүхэсоюзна категориин судья В. Л. Балдаев, республикын категориин судьянар В. М. Цинкер, Р. Л. Якупов гэгшэд баталагдаба.

Бүхы нааданuудай ахамад судьягаар суута хонишон, Социалис Ажалай Герой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Г. Л. Рабдаев, ахамад секретаряар — республикын категориин судья В. П. Кондаков гэгшэд томилогдобо.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЫН ҺОНИН

Физическэ культура болон спортын талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй хүнгэн атлетикын управленитэй хамта СССР-эй хүнгэн атлетикын федераци 1985 оной элдэб янзын мүрысөөнэй дүнгүүдээр ороной эрхим бэрхэ 25 залуу хүнгэн атледүүдэй список табиба.

Буряадай гурбан спортсмен басагад энэ списогто оруулагдаа. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Татьяна Гуринова, Татьяна Виноградова, Татьяна Панькова гэгшэд болоно.

Республиканска спорткомитедэй инструктор, спортын мастер Татьяна Гуринова 3000 метрэй урилдаанда хабаадагшадай списогые толгойлно. Тэрэ энэ зайда 9 минута 08,36 секунда саг харуулаа.

Улаан-Үдын 1-дэхи СПТУ-гай тренер, спортын мастерта кандидат Татьяна Виноградова 16 метр 22 сантиметртэ ядро түлхижэ, 4-дэхи һуури эзэлбэ.

Буряадай багшанарай институдай студентка, спортын мастерта кандидат Татьяна Панькова 100 метрэй зайда 11,5 секунда саг харуулжа, ороной спринтернүүдэй списогто 8-дахи һуури эзэлһэн байха юм.

* * *

«Буревестник» бүлгэмэй кубогта хүртэхын түлөө бүхэроссин мүрысөөн Адлер хотодо болобо. Энэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, Буряадай багшанарай институдай студентнэр яһала һайн үрэ дүнгүүдые түйлаһан байна.

200 метрэй урилдаанда Александр Бражник 21,5 секунда саг харуулжа, спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэжэ, республикын эдиршүүлэй рекорд тогтоогоо.

Спортын мастерта кандидат Владимир Вихарев 100 метрые 10,6 секунда соо гаталжа, зургаадахи һуури эзэлбэ.

Вячеслав Котов 800 метрые 1 минута 56,6 секунда соо гаталһан байха юм.

Б. МИРОМАНОВ.

футбол

ХОЙШОО ГАРАГДАА

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд байгша онойнгоо түрүүшын хоёр уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ наадаа һааб даа. Тиихэдээ Новокузнецкын «Металлург», Томскын «Манометр» командануудые 4 : 1, 1 : 0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, футболой нааданда дуратайшуулые баясуулаа һэн. Тэрэнэй удаа Сибириин хото городуудай футболистнуудтай хоёр уулзалга үнгэргэбэ. Эдэнэр гурбадахи наадаяа Омскын «Иртыш» командын стадион дээрэ үнгэргэһэн байгаа. Эндэ талмайн эзэд манай футболистнуудые 2 : 0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн юм. Дүрбэдэхи нааданда манай Алас Дурна зүгэй зонын футболистнууд урагшагүйдэбэ. «Сэлэнгэ» «Геологто», Шэтын «Локомотив» «Иртыштэ», Владивостогой «Луч» Барнаулай «Динамо» командануудта аяар 0 : 5 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэниинь гайхалтай.

«Сэлэнгын» футболистнууд шүүгдэһэнэй удаа мүрысөөнэй таблицада дундуурхи һуури эзэлхэ баатай болобо. Түрүүшын уулзалга бараг һайнаар үнгэргэһэн «Сэлэнгэ» командын футболистнууд юундэ гэнтэ иимэ ехэ тоотойгоор шүүгдэхэ болобо гээшэб гэһэн асуудал футболой нааданда дуратайшуулай һанаа үнөө зобооно ёһотой. Ушарынь хэлэхэдэ, командын гол футболистнууд Арсалан Жамьяндамбаев, Александр Алферов, Сергей Иванов, Олег Соболев, Валерий Лыженков, Александр Воржев гэгшэд элдэб олон шалтагаанаар наадаагүй бшуу. Эдэнэрэй хоёрынь мүнөө РСФСР-эй суглуулагдамал командада, нүгөөдүүлынь сэрэгэй албанда абтаһан байгаа. Эдэнэр һүүлшын гурбан нааданда хабаадаагүй юм.

Һүүлшын хоёр уулзалга өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан команданууд соонһоо Барнаулай «Динамо» һайн байдалтай. Эдэнэр дүрбэн уулзалгын дүнгөөр сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор түрүү һуури эзэлбэ. «Динамо» командын футболистнууд түрүүшынгээ наада Красноярскын «Автомобилист» командын стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, талмайн эздые 2:1 гэһэн тоотойгоор диилэжэ гараһан байгаа. Зүгөөр хоёрдохи уулзалгаяа Эрхүүгэй «Звезда» командын стадион дээрэ наадахадаа, талмайн эздтэ 6 : 4 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байба. Гурбадахи, дүрбэдэхи уулзалгануудаа гэртээ үнгэргэхэдөө, эдэнэртэ айлшаар ерэһэн Находкын «Океан», Владивостогой «Луч» командануудые 3 : 1, 5 : 0 гэһэн тоотойгоор диилэжэ, мүрысөөнэй таблицада түрүүшын һуури эзэлбэ. Дурсагдагша командатай адли очкотой болоһон нүгөөдэ хоёр командын футболистнууд гэртээл наадахадаа, айлшаар ерэһэн командануудые шүүгээд табиба. Жэшээнь, хоёр жэлэй урда тээ манай хоёрдохи бүлэгтэ бусажа ерэһэн Омскын «Иртышэй» футболистнууд һүүлшын хоёр нааданда эдэнэртэ айлшалһан манай «Сэлэнгэ», «Локомотив» командануудые 2 : 0, 5 ; 0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ ха юм. Мүн Тюмениин «Геолог» команда Шэтын «Локомотивые» 1 : 0 тоотойгоор шүүгээ.

Тэрэшэлэн Томскын футболистнууд хоёр нааданда «Автомобилист», Эрхүүгэй «Звезда» командануудые 3 : 0., 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараһан байна.

Удаадахи наадан июниин 7-ной үдэр болохо. Манай «Сэлэнгын» футболистнууд энэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ Благовещенскын «Амур» командатай үнгэргэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдоно.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Динамо» Барнаул	4	3	0	1	14—8	6
«Иртыш» Омск	4	2	2	0	8—1	6
«Геолог» Тюмень	4	2	2	0	6—0	6
«Манометр» Томск	4	2	1	1	5—2	5
«Звезда» Эрхүү	4	2	0	2	10—9	4
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	4	2	0	2	5—8	4
«Торпедо» Рубцовск	4	1	2	1	6—4	4
«Металлург» Новокузнецк	4	1	1	2	3—6	3
«Автомобилист» Красн-к	4	1	1	2	3—6	3
«Амур» Комсомольск	3	0	3	0	2—2	3
«Амур» Благовещенск	3	0	3	0	0—0	3
«Локомотив» Шэтэ	4	0	2	2	0—6	2
«Океан» Находка	3	0	2	1	2—4	2
«Луч» Владивосток	3	0	1	2	0—8	1

ХҮН БА ХУУЛИ

БАЛШЫСА БАРИГДАБА

Худанай ОРС-ын трактористнууд Н. Г. Вишняков, Ф. Т. Савельев гэгшэд 1985 оной декабриин 18-да үмсэдөө түлеэ бэлдэхэ гэжэ шиидэбэ ха. Тиигээд лэ тэдэ хоёр даалгагдаһан МТЗ-50 түхэлэй тракторнуудтаа һуужа, Сулхарын лесничествын мэдэлдэ байһан Боро-Хүн тээшэ шүүмайһан байгаа. Ургажа байһан хэдэн нарһа отолжо унагаагаад, шэрэжэ эхилбэ. Тиигэжэ байтарнь...

— Зогсогты! Ой модоной харуулшадай шалгалта! — гэһэн абяан дуулдаба. Урдижа ерэһэн ойн харуулшад нүхэд Евстевлеев Нагаев хоёр модо отолхо зүбшөөл — биледээ харуулхыень тэдэндэ дурадхаба. Тезд тэдэнэр харуулха биледгүй байһан дээрэһээ гэхэдэнь харгы замда гараха путевко гү, али Худанай ОРС-ын захиргаанай захиралта харуулхыень дурадхаа һэн. Тиимэ саарһан эдэ хоёрто баһал олдобогүй.

Н. Г. Вишняков Ф. Т. Савельев хоёрой өөһэдынгөө дураар модо отолжо, түлеэ бэлдэһэн ушарые тайлбарилхыень ОРС-ын начальник Н. Д. Даржаевта ойн харуулшад хандаба. ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэд түлеэ бэлдэхэ захиралта үгөөгүй, путевкэшье үгтөөгүй гэжэ мэдүүлбэ.

РСФСР-эй Уголовно кодексын 169-дэхи статьягай үндэһөөр хулгайгаар модо отолжо түлеэ бэлдэһэн Н. Г. Вишняков Ф. Т. Савельев хоёр харюусалгада хабаадуулагдаха болобо.

Энэ хоёр хүйхэрнүүдэй хэрэг ой модо дура зоргоороо отолдог заримашуулда һургаал болог лэ гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

В. ЦЫДЕНОВ,
районной прокуророй туһалагша, юстициин советник.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үдэр бүхэнөө — үндэр ургасада» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «БАМ-ай хурдадхалга». «Үндэр амжалтанууд түйлагдана» — И. Казанцевай статья. Үсэглэлдэр: «Залуушуул — габшагай барилганuудта» — С. Марковай корреспонденци.

«Сошордомо дохёо». «Мүнөө болотор унжагайрһаар» — Ю. Васькинай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна ажабайдал: эхин организациин хэрэгүүд ба ажал ябуулга». «Аша туһатай хэшээлнүүд» — П. Лосевой статья. «Бригадна подряд: дүй дүршэл, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, саашанхи хүгжэлтэнь». «Алмалтын һургуули» — С. Убеевэй статья. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Б... мүнөө үеын хэрэгүүд» ... Медведевэй, Д. Сан... статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «... энхын булан». «Черноб... аюулда орогшодто т... зорилгоор врачнууд яма... жээ абанаб» — АПН-эй ... риал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «...ёлой һонин» — тобшо ... сэлнүүд. «Хүдөөгэй сп... нааданuуд-86» — суглуул...

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45 —«Ан амитадай аймагта». 10.45 —«Государственная граница». 1-дэхи сери. 11.55—Шэнэ һонин (12.00 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.40—Үхибүүдтэ дамжуулга. 17.15—«Шатарай һургуули». 17.45—Ф. Шуберт. 12 вальс.

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Байкал. Новая биография». — телефильм. 18.25 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.40— «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00—«...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Мультфильмнүүд. 20.10 — «Үгэеэ хэрэгээрээ батадхаха». Латвиин КП-гэй ЦК-гай секретарь О. Г. Анфимов, КПСС-эй XXVII съездын делегат. «ВЭФ-эй» генеральна директор О. К. Линев дамжуулгада хабаадаха. 20.45 — «В моей смерти прошу винить Клаву К» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.30 — Г. Свиридовэй, О. Тактакишвилиин, В. Гаврилинай зохёолнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35—Физикэ. 6-дахи класс. 10.05, 14.00—Испан хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгуулжа һургаха. 11.35, 12.40— Зоологи. 7-дохи класс. 12.00 — Түрэлхидтэ тележурнал. 12.30 — Баримтата фильм. 13.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.15 — Декабристнүүдэй һамгад тухай дамжуулга. 14.30 — «Хочу быть министром» — уран һайханай фильм. 16.00 — «Нө... шаха дуратайшуулай ан...да». 16.45—Шэнэ һонин. — Баримтата фильм. 18.30 ...нөөнэй дэлхэй ба хүдэлм...нэй хүдэлөөн.

Улаан-Үдэ. 19.00 — ...ниие хүн бүхэн мэдэхэ...той» гэһэн циклһээ. 19.30 ...носхолнууд. 19.40—«Бул... 20.20—«Жаворонки, прил...те» — фильм-концерт.

Москва. 21.00 —«Ам...нойрсогты, багашуул!» 21... «Хани харилсаан». 21.50 ...римтата фильм. 22.00—«Вр... 22.30—«Такова спорт...жизнь» — уран һайханай ... 1-дэхи сери. (Англи). 2... 1985 ондо Москвада ... шатараар дэлхэйн чемп... тухай баримтата фильм...

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-46-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-81-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-04564. Заказ № 124. Индекс 04609